

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen seurakunta- ja aikakauslehti

1 ♦ 20.1. 2020 ♦ 8 €

"PERINNE JA LUOVUUS"

*Ristisaaton
juhlavuosi 2020*

*Kirkkoleivän
jatkuva perinnettä*

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen aikakauslehti

tässä numerossa

- 2-3 **Sisältö**
Nyt ja iankaikkisesti
Pääkirjoitus
- 4-7 **Ortodoksisen tradition**
ikuisuus ja muutos
- 8-9 **Ristisaaton vanhaa ja uutta**
perinnettä
- 10-11 **Perinne ja luovuus**
- vuoropuhelua kirkollisen ja
taiteellisen luovuuden välillä
- 12-13 **Kasvokkain: Jari Knuutinen**
- 14 **Riipaisuja**
- 15 **Valamo-Säätiö**
- 16-17 **Kirkkolaulupäiviä odotellessa**
- 18-19 **Kirkkoleivän jatkuva**
perinnettä
- 20-22 **Uutisvaaka**
Vieraskynä
Media
- 23-24 **Kirjat**
- 25 **Venäjänkielinen sivu**
- 26-27 **Ilmoituksia**
- 28 **Isien opetuksia**

18

MARTINUS MARKOFF

Leivällä on hengellinen ulottuvuus.

10

VILLE LÖPPÖNEN

Kaikella on perinteensä.

8

Vuosi 2020 on Ristisaaton teemavuosi.

Aamun Koitto on PSHV:n sekä Kuopion ja Karjalan hiippakunnan seurakuntien lehti, perustettu 1896, www.aamunkoitto.fi

Kustantaja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. (PSHV), Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo

Toimituskunta Kuopion ja Karjalan hiippakunnan metropoliitta Arseni, toimittaja Risto Lindstedt, toimittaja Mauri Liukkonen, pastori Harri Peiponen, pastori Tuomas Kallonen, kanttori Valeria Ratilainen, toimitussihteeri Mari Vainio

Päätoimittaja metropoliitta Arseni, Kotalahdentie 49, 71920 Pajujärvi, p. 050 311 0349, metropoliitta.arseni@ort.fi

Toimitussihteeri Mari Vainio, p. 050 564 8899, mari.vainio@ort.fi **Tilaukset, peruutukset, osoitteenmuutokset ja laskutus** p. 0400 361190, aamun.koitto@ort.fi **Ilmoitusmyynti, -aineistot ja trafiikki** p. 050 5845587, simo.palviainen@aurana.fi **Taitto** Aste Helsinki Oy **Painaminen** PunaMusta Oy **Seuraava numero ilmestyy** 9.3. 2020 **Seuraavan numeron aineistopäivä** 27.1. **Kannen kuva:** Esko Ikonen ISSN 0355-9009

nyt ja iankaikkisesti

Kieli ei kulje geeneissä

Ennen vanhaan arkielämä oli täynnä ritarimpuja, riimejä ja vanhempien sutkauksia ja sananlaskuja. Pientä tyttöä köröteltiin, silitettiin ja kutiteltiin lorujen ja runonpätkien tahdissa. Lorujen avulla tutustuin myös omaan kehooni: opin sormet ja varpaat, harakka keitti huttua kämmenkupissa ja vatsan seutu odotti jännittyneenä haukan lentoa. Lorut kehittivät muistia "Ken söi kesävoin?" ja voimisteluttivat aivoja "Vuorellapa oli koivu pikkuinen". Isä ja äiti osasivat notkistaa puhetta "appilan pappilan apupapin papupata" apunaan. He kiersivät ärrän orren ympäri ja pistivät ässän taskuun.

Niin sitten opin R-, S- ja L-äänteet, kello-najat "kello yks, emäntä lyps" ja viikonpäivät "maanantaina makkarat tehtiin". Ja kun pääsin kouluun, sain opetella runojen avulla ainakin kuukaudet, jokien nimet ja rannikkokaupungit. Isompien lasten pihaleikeissä pohdittiin lorujen avulla tulevaisuutta ja ympäröivää yhteiskuntaa. Rytmia auttoi muistamaan, niin kuin se auttoi myös kansanrunojen keräämisen aikaan.

Nykyään lorut ja riimit ovat koulun takahuoneessa erityisopettajien erityisiä työvälineitä. Ja työstä tuli kirjailija, jonka töissä perinne ohenee, mutta jatkuu. Vaalin leikkirunojen kehollisuutta, koska uskon, että kosketuksen avulla kieleemme elpyy ja vahvistuu. Lorujen ja runojen kautta lapsi pääsee syvälle kieleen, aivan kielen alkulähteille, missä tärkeintä ei ole kielen informaatio, vaan kielen rytmi ja sointi. Kieli tulee niin tutuksi, että sillä voi leikkiä. Runot opettavat myös kuuntelemaan. Se on demokratian taito.

Keskustelu lasten kanssa, loruttelu, sadut, näytteleminen, lastenkirjallisuuden lukeminen, laulaminen ja leikkiminen tuntuvat vanhanaikaisilta asioilta. Niinhän on tehty iät ajat. Mutta ne ovat korvaamattoman tärkeitä: me annamme lapselle kielen, ajattelun välineen. Kieli ei kulje geeneissä.

Hannele Huovi

Perinne ja luovuus

Sekä perinteellä että luovuudella on näkyvä merkitys elämässämme. Jokaisella perheelle, kristillisellä- tai muulla yhteisöllä ja jopa valtiolla on tiettyjä omia perittyjä tapoja, käytänteitä tai käsityksiä, joita toistetaan samanlaisina vuodesta toiseen. Ajan saatossa näistä muodostuu perinteitä, joista ei enää haluta luopua. Ortodoksisella kirkolla on runsaasti kaikkia jäseniä koskevia maailmanlaajuisia, mutta myös paljon paikallisia perinteitä sekä jumalanpalveluselämässä että tapakulttuurissa.

Luovuus -sana juontuu Luojusta, Jumalasta, kaiken olevaisen luojasta ja rakentajasta. Ihminen jatkaa ja heijastaa Luojan luomistyötä omalla luovuudellaan ja taidoillaan. Kirjallisuuden, kuvataiteen, teatterin, tanssin, kansantaiteen, taide-teollisuuden ja arkkitehtuurin tuotteet toistavat aikaisempaa, jo olevaa, pienin muunnoksina. Saarnaajan kirjassa toistetaan, ettei mitään uutta ole auringon alla, mikä pätee hyvin myös taiteen ja käsityön eri aloihin. Luovuutta tarvitaan monin tavoin myös kirkon elämässä.

Kirkon seurakuntarakenne on nyt taas muutoksen kourissa johtuen muutto-liikkeestä, jäsenmäärän vähenemisestä ja sitä vääjäämättä seuraavasta talouskehityksestä. Emme elä samassa yhteiskunnassa kuin sotaa seuranneina vuosina, jolloin pääosa kotinsa menettäneistä ortodokseista asutettiin silloisen Karjalan hiippakunnan alueelle. Ensi vuoden alusta seurakuntien määrä tulee vähenemään, mutta niiden koko vastaavasti kasvaa. Muutos synnyttää pelkoja, mikäli asiasta ei anneta riittävää ja oikeaa tietoa. Toisaalta se myös herättää myönteistä odotusta. Hallintoa lukuun ottamatta uudistus tuskin näkyy suurena muutoksena kentällä.

Sen paremmin yhteiskunta, kuin siihen elimellisesti kuuluva kirkkokaan ei voi olla pysähtyneessä tilassa. Vähäistä tai näkyvämpää kehitystä tapahtuu koko ajan, vaikka perinteestä pidetäänkin kiinni. Tulevaisuuden turvaamiseksi on kirkon jatkossa huomioitava paremmin lapsiperheet ja yksinäiset nuoret. Syntyvyys on nykyisin 1800-luvun nälkävuosien tasolla, joten vähistä lapsista on pidettävä erityisellä tavalla huolta, sillä heissä on kirkon tulevaisuus. Kirkon työssä tarvitaan perinteen tuntemisen lisäksi myös luovuutta.

Metropoliitta Arseni

Konstantinopolin Hagia Sofian pyhäkön kuoriosassa oleva Jumalanäidin mosaiikki.

Ortodoksisen tradition ikuisuus ja muutos

Sana traditio on latinaa ja tarkoittaa jonkin asian säilyttämistä ja eteenpäin välittämistä. Miten traditio on näkynyt ja näkyy omassa kirkossamme?

Ortodoksista perinnettä käsittelevässä artikkelissaan vuodelta 2012 uskontotieteen professori Vasilios Makrides Erfurtista toteasi, että tieteen näkökulmasta ortodoksisuus ”näyttää yhä monessa suhteessa elävän

menneisyydessä”. Tällä hän tarkoitti sitä, että käsitellessään nykypäivän ongelmia ortodoksiajattelijoiden on tapana vedota ensimmäisten vuosisatojen oppineisiin. Toisin sanoen he pyrkivät vastaamaan tämän päivän kysymyksiin viittauksilla teksteihin, joiden kir-

joittamisaikaan kyseistä ongelmaa ei edes ollut olemassa.

Makridesin näkemys on nykyisen länsimaisen tiedekäsityksen mukainen. Se kuitenkin kiinnittää huomion todelliseen ongelmaan. Onko traditio sitaattien kokoelma, josta

pitää vain löytää se oikea lainaus? Vai onko se lähtökohta luovalle ajattelulle ja soveltamiselle? Vai jotain ihan muuta?

Tradition käsite

Rooman valtakunnassa traditio oli ennen muuta lainopillinen käsite, jolla kuvattiin perintöä ja omistusoikeuden siirtämistä. Kreikkalainen, jo Uudesta testamentista löytyvä sanan vastine on "paradosis". Se tarkoittaa tapojen ja kertomusten eteenpäin välittämistä, mutta myös alttiiksi panemista ja uhraamista.

Uuden testamentin kirjoittajat eivät keksineet tradition käsitettä eivätkä lainanneet sitä roomalaisilta. Kreikkalainen termi oli vastine heprean verbille "masor", antaa eteenpäin. Juutalaisilla antaminen viittasi sekä Mooseksen lakiin että kaikkeen muuhun juutalaisuudelle ominaiseen, millä katsottiin olevan vakiintunut muotonsa. Siten "eteenpäin" voitiin antaa yhtä lailla tietoa historiallisista tapahtumista ja kansantavoista kuin tapaukseudesta tai oikeanlaisesta heprean kirjoittamisesta.

Kristilliset kirjoittajat katsoivat samoin omaavansa jotain, jota välittää tuleville sukupolville, nimittäin evankeliumit. Niiden lisäksi he välittivät omia kokemuksiaan ja tulkintojaan, kuten käsityksen siitä, että Jeesus on sekä ihminen että jumala.

Vuosisatojen kuluessa "vasta muotoutumassa olevaa" kertyi yhä enemmän ja sitä alettiin pitää "jo vakiintuneena". Näin traditio alkoi tarkoittaa sekä ilmoitukseksi ymmärrettyä tekstiä, evankeliumeja ja lopulta koko Raamattua, että kirkon virallisia tulkintoja tästä tekstistä. Esimerkiksi Venäjän kirkon mukaan "predanije", traditio, on yhtä kuin kirkon vakiintunut opetus: Raamattu, kirkokoisät ja ekumeenisten kirkolliskokousten päätökset sekä näiden kirkon hyväksymät tulkinnat. Nämä muodostavat perinteisen käsityksen mukaan normin, jonka mukaan ihmisen tulee elää.

Perinteen kivettyminen?

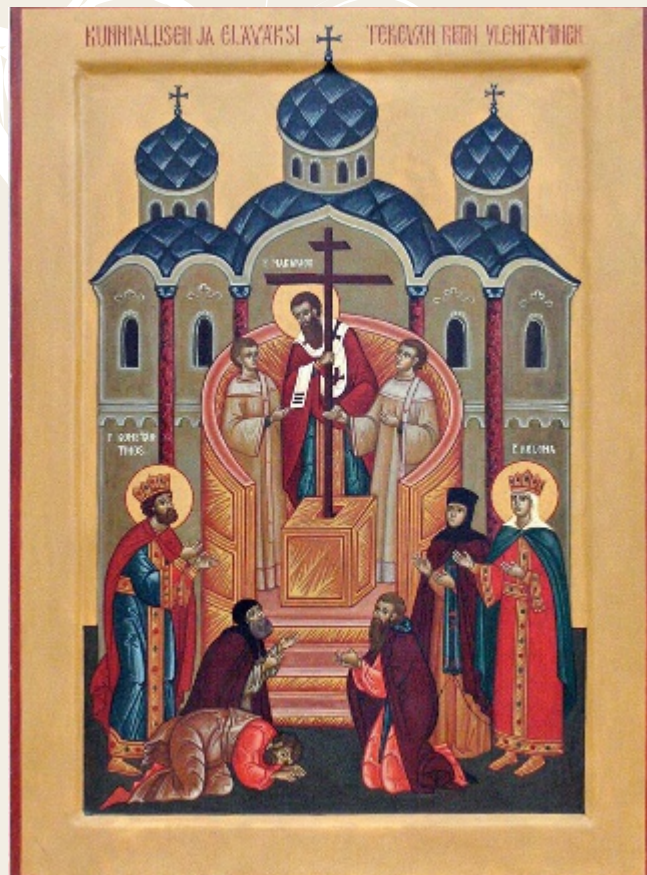
Traditio ei välity ilman, että joku siirtää sitä eteenpäin. Ortodoksisuudessa siirtäminen nojaa apostoliseen seurantoon. Se on käsitys, jonka mukaan papiston oikeutus toimia tehtävissään, myös opin välittäjinä, perustuu

heidän vihkimykseen – sä henkilöltä, jonka vihkimys voidaan palauttaa aina apostoleihin saakka. Ortodoksisen tulkinnan mukaan oikein tehtäväänsä asetettu papisto tuottaa uutta oikeaa perinnettä. Mikä tahansa, mitä papisto opettaa, ei kuitenkaan ole traditiota. Oikean tradition kriteerinä on "yhteensopivuus" aiemman perinteen kanssa.

Papiston opetuksen moninaisuus ei ollut ongelma niin kauan kuin kristinusko ei ollut valtauskonto. Ongelma siitä syntyi, kun Rooman valtio Konstantinus Suuren aikaan, 300-luvun alussa, valitsi kristinuskon suosimisen. Valtio ei voinut sallia, että jokainen tulkitisi kristillistä oppia niin kuin hyväksi katsoi; tämä synnyttäisi hajaannusta ja kiistoja.

Niinpä valtio loi mekanismin, jolla määriteltiin, mikä on oikeaa traditiota. Tätä mekanismeja kutsutaan yleisiksi tai ekumeenisiksi kirkolliskokouksiksi. Ne määrittivät päätöksillään, mikä oli oikeaa traditiota ja millä tavalla oikeaa traditiota pidettiin yllä ja välitettiin eteenpäin. Ortodoksisen kirkon tulkinnan mukaan tällaisia kirkolliskokouksia on ollut seitsemän, viimeisin vuonna 787.

Tarkat määrittelyt ja niiden noudattamiseksi luodut käytänteet voivat kaventaa "elävän perinteen" mahdollisuuksia kehityä ja kukoistaa. Tämä johtuu siitä, että kun oikea oppi määritellään täsmällisesti, voidaan määritellä myös, millainen oppi on väärää. Näin traditiosta voidaan tehdä "totuuspoliisi", joka valvoo oikean kristillisyyden harjoittamista. Askeleen tähän suuntaan otti jo 300-luvun lopulla pyhä Basileios todistelles-

Kunniallisen ja eläväsitekevän ristin ylentämisen juhlaa vietetään 14. syyskuuta.

saan, että hänen esittämänsä tulkinta Pyhästä Hengestä oli oikea. Sitten Basileiosesta itsestään tuli "kirkkoisä", osa totuusperinnettä, johon myöhemmät sukupolvet vetosivat.

Toki on lisättävä, että kirkolliskokousten päätösten tarkoituksena ei ollut tradition tai totuuden kivettäminen, vaan oikeaksi määritellyn opin pelastaminen ja turvaaminen.

Uutta torjuva ja uutta reflektioiva traditio

Ortodoksiset kirkot joutuivat 1800-luvulta lähtien kohtaamaan yhä kiihtyvän yhteiskunnallisen muutoksen, jonka vaikutuksesta uskonnon merkitys julkisessa elämässä väheni. Neuvostosotalismin vallanmenetys viime vuosisadan lopulla toi uskonnon uudelleen osaksi yhteiskunnallista elämää, mutta merkitti samalla länsimaisten maallisten ja uskonnollisten arvojen vaikutuksen kasvua Itä-Euroopassa. Kummassakin tapauksessa, niin 1800-luvulla kuin sata vuotta myöhem-

Deesis-ryhmä Hagia Sofian pyhäkön seinällä.

min, ortodoksisten kirkkojen oli pohdittava uudelleen tradition merkitystä ja käyttöä.

Pohdinnan voi pelkistää kahteen reaktioon. Yksi oli muutosten torjunta, toinen niihin reagoiminen – ja molempia esiintyi samankin ortodoksisen kirkon sisällä.

Torjunta tarkoittaa tarrautumista perinteeseen, joka samalla selitetään täydelliseksi. Tästä näkökulmasta traditiota ei tarvitse täydentää tai tulkita uudelleen, koska menneisyydessä vallitsi jo täydellisyys. Nykypäivä ei tarvitse uudistuksia, koska traditiosta löytyy vastaus kaikkiin kysymyksiin.

Tätä näkemystä havainnollistaa Jerusalemin patriarkka Nektarioksen vuonna 1672 kirjoittama huomautus Galilein ja Newtonin teorioista: ”Jos haluamme saada tietoa, uskonnollista tai maallista, riittää kun katsomme meitä aiemmin eläneiden kirjoituksia. Löydämme niistä oikean tiedon kaikkiin mahdollisiin asioihin.”

Tällainen tradition ymmärtäminen ei ole pelkästään teologinen tulkinta. Se on myös tapa sanoa, että yhteiskunnallisia muutoksia voidaan toteuttaa vain, mikäli ne eivät ole tradition vastaisia.

Reagoiva näkökulma kritisoi muutosten torjumista sanomalla, tunnettua venäläisteologia Georges Florovskia mukaillen, että ortodoksinen perinne ei ole ”toiston teologiaa” vaan varhaiskirkon perinteen ”luovaa laajentamista.” Menneisyys ei ollut täydellinen, vaan sitä on luettava uudelleen, jotta sen puutteista voi oppia.

Tradition uudelleen ajattelun jäljillä

Reagoinnista, perinteen reflektoinnista, löytyy merkkejä jo varhaisilta ajoilta. Esimerkiksi ekumeenisissa kirkolliskokouksissa asioita pohdittiin kreikkalaisen filosofian avulla. Kun kokoukset loppuivat, myös filosofian käyttö teologian muodostuksessa romahti. Vasta 1800-luvulla ortodoksiajattelijat esimerkiksi Venäjällä ”palasivat” filosofiaan.

Itä-Rooman tai Bysantin ulkopuolella kehittyi, osin jo 300-luvulta alkaen, kuten Armeniassa ja Georgiassa, osin 900-luvulta lähtien, kuten Kiovan Rusissa, omia itsenäisiä traditioita. Viimeistään toiselta vuosituhannelta lähtien voidaan siten puhua ortodoksisista traditioista monikossa.

Tämä kehitys itsessään oli jo varhaisen tradition uudelleen pohtimista, sillä itäisen Välimeren piirissä syntynyt oppi ja käytäntö oli sopeutettava uusiin olosuhteisiin. Tämä edellytti vanhan kirkon perinteen tulkitsemista paikallisella kielellä ja siten perinteen uudelleen ajattelemista. Mitä se tarkoittaa tälle yhteiskunnalle ja tälle ajalle? Uudelleen ajattelu kuitenkin alistettiin vanhalle perinteelle: uusi oli tulkittava yhteensopivaksi aiemman perinteen kanssa.

Yksi esimerkki tästä on nationalismi. Nykymuodossaan sitä pidetään modernina ilmiönä. Monet ortodoksiset kirkot, jotka pitävät ajatusta uskonnon ja kansallisuuden yhdistämisestä luontevana – olla kreikkalainen tai venäläinen on samaa kuin olla ortodoksi – ovat kuitenkin selittäneet sen olevan osa orto-

doksista traditiota: ”Jo Bysantissa kirkko ja valtio kuuluivat yhteen.”

Sama pätee yleisemmin ortodoksisuuteen. ”Jo Bysantissa” esimerkiksi teologiset näkemykset, liturgiset käytännöt ja ikonimaalauksen tavat kokivat muutoksia. Nykyaikana tätä ei vain välttämättä huomata, koska se tapahtui perinteen sisällä ja koska muutoksen tarkoituksena ei

ollut perinteen kumoaminen vaan sen sisäisen uudistaminen. Tässä ”konservatiivisen modernismin” hengessä esimerkiksi Athoksen munkit siirtyivät digiaikaan, ekumeeninen patriarkka Bartholomeos astui esiin ympäristökysymysten vakavana pohtijana ja Venäjän kirkko määritteli vuonna 2000 julkistetussa sosiaalisessa ohjelmassaan kantansa nykyaikaiseen yhteiskuntaan ja sen arvomaailmaan.

Valemuutoksen kourissa?

Reagoiva näkökulma on johtanut myös voimakkaaseen erityisesti läntiseksi katsottua muutosvaikutusta ja muutospyrkimystä vastaan. Georges Florovski syytti jo 1900-luvun alkupuolella Venäjän kirkkoa pseudo-morfoosista, valheellisesta muutoksesta. Tällä hän tarkoitti Pietari I:n kirkollisia uudistuksia 1700-luvulla ja Venäjällä yleisesti, ei vain kirkon piirissä, tuolla ja seuraavalla vuosikymmenellä omaksuttuja läntisiä vaikutteita.

Osansa kritiikistä sai myös lännestä oppia ottanut akateeminen teologia. Löytääkseen ulkoisten vaikutteiden ”turmeltuneen” ortodoksisuuden takaa ”aidon” perinteen Florovski palasi varhaisen kirkon kirkkoisiin, joita hän halusi lukea ”oikein”, hiukan samaan tapaan kuin Luther aikoinaan kritisoi kato-lista kirkkoa palaamalla Raamattuun.

Kreikkalainen Hristos Jannaras, serbialainen Jovan Popović ja eräät muut jatkoivat Florovskin viitoittamalla tiellä kehittäen isien opetuksista ”takaisin traditioon” palaavaa kristillisyyttä. Sen vastakohtana he näkivät

lännen, joka heidän mielestään oli eksynyt traditiosta ja omaksunut näkemyksiä, jotka olivat uskonnon kannalta turmiollisia. Tämän takia on paradoksaalista, että muuan läntinen ajattelija, Martin Heidegger, vaikutti syvästi Jannarasin ajatteluun.

Reagoiva näkökulma on Venäjän vaikutusvallan kasvun myötä saanut kannatusta niin akateemisissa piireissä kuin etenkin niiden ulkopuolella. Se on myös osaltaan tukenut käsitystä, jonka mukaan maailma jakautuu totuuden vaalijoihin ja totuuden vihollisiin. Tästä ei ole pitkä matka omaan totuuteen sulkeutumiseen sekä toisenlaisuuden automaattiseen tulkitsemiseen uhaksi tai viholliseksi.

En pidä vastakkainasettelua traditioon sisäänrakennettuna tarkoituksena. Pikemminkin voisi ajatella, että perinteen perustarkoitus oli ja on edelleen säilyttää ja siirtää eteenpäin ihmisenä olemiselle tärkeitä asioita ja luoda edellytyksiä kasvaa hyväksi ihmiseksi. Näin ajatellen traditio tarjoaa samalla lähtökohdan keskustella ortodoksisuuden ja muun maailman vuorovaikutuksesta.

Onko traditiolla sukupuolta?

Perinteisesti traditio on lähtökohta, jota ei ole lupa arvioida tai arvostella. Moderni ajattelu on kuitenkin kiistänyt myös lähtökohtien koskemattomuuden.

Ortodoksisissa perinteessä yksi peruslähtökohta on ollut sen maskuliinisuus. Tradition mukaan vain mies voi olla pappi. Perinnettä luoneet ja välittäneet kirkolliskokoukset koostuivat miehistä, ja niiden näkemyksiä tulkit-sivat henkilöt, joita kutsutaan kirkkoisiksi.

Viime aikoina jotkut oppineet ortodoksinaiset ovat korostaneet, ettei ole mitään todellista opillista syytä, miksi nainen ei voisi toimia pappina ortodoksisessa kirkossa. Sosiologi Eleni Sotiriun mukaan naisten pappeuden kiistäminen perustuu ensisijaisesti naisia koskeviin kielteisiin stereotyyppoihin. Viime vuosisadan tunnetuin ortodoksinen naisteologi, Elisabeth Behr-Sigel, puolestaan teki syksyllä 2000 aloitteen diakonissan viran palauttamisesta kirkkoon.

Suomessa aiheetta käsitteli vuonna 2012 Eeva Raunistola-Juutinen väitöskirjassaan ”Äiti ja nunna. Kirkkojen maailmanneuvoston naisten vuosikymmenen ortodoksiset naiskuvat”. Myös miehet ovat tunnistaneet

keskustelun tarpeen: ortodoksiset paikalliskirkot ovat keskustelleet naisten vihkimyksestä 1970-luvulta lähtien.

Naisten papiksi vihkimystä on perusteltu traditionmukaisesti viittaamalla Paavalin kirjeeseen galatalaisille. Siinä todetaan, että ”kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällemme pukeneet”, siksi kastettujen joukossa ”ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa”. Perinteeseen viitaten on myös sanottu, että papiston tehtävänä on julistaminen, mikä ei ole sidoksissa sukupuoleen, kuten jo varhaiskirkon historia osoittaa. Tähän vetosi esimerkiksi Behr-Sigel tehdessään edellä mainitun aloitteen.

Kysymystä traditiosta ja sukupuolesta voidaan tarkastella myös piispa Kallistos Waren näkemyksen valossa. Hänen mukaansa on vaarallista laatia luettelo kirkkoisista, koska näin menetellen kielletään mahdollisuus uusien merkittävien kirkollisten kirjoitajien ilmaantumisesta. Toisin sanoen tradition ”tuotanto” ei päättynyt joskus 400- tai 700-luvulla. Samoin se, että ortodoksiset papit ovat tähän asti olleet miehiä, ei tarkoita sitä, ettei tulevaisuudessa voisi olla papiksi vihittyä ortodoksinaista.

Traditio uudistumisensa hetkellä

Kuten edellä sanotusta voi päätellä, yksi traditioon liittyvän keskustelun kulmakivistä on kysymys siitä, mikä on kirkkoisien kirjoitusten ja ekumeenisten kirkolliskokousten päätösten rooli kirkon ja kristittyjen elämässä. Ovatko ne normatiivisia vai vapauttavatko ne ajattelun etsimään uusia näköaloja? Tai toisin kysyen: onko traditio elämää muuttavaa perinnettä vai lupa pitäytyä menneisyydessä?

Molempia tulkintoja voi perustella, mutta ortodoksisuuden ja muun yhteiskunnan hedelmällisen vuorovaikutuksen kannalta lienee parempi ymmärtää perinne elettyinä ja sen kautta maailmaa muuttavana asiana. Venäläinen teologi Sergei Bulgakov esimerkiksi kirjoitti oppia käsittelevässä artikkelissaan, että kirkkoisien tekstit eivät ole jumalansanaa. Ne ovat syntyneet tietyissä historiallisissa olosuhteissa vastaamaan senhetkistä tarvetta. Siksi niitä ei tule pitää ikuisina totuuksina.

Bulgakovin näkemys voidaan tulkita

yhdeksi versioksi ajatuksesta, että perinne on tapa olla vuorovaikutuksessa ja oppia elämään muuttuvissa olosuhteissa. Jotta tämä on mahdollista, perinne on tunnettava. Kirkkoisien tekstit eivät ole vaatimus noudattaa heidän antamaansa esimerkkiä ajattelematta itse, vaan päinvastoin kehoitus nimenomaan ajatella itse. Lähtökohtana on ajatus, että kullakin aikakaudella on sitä askarruttavat kysymyksensä. Traditio ei tarjoa valmiita vastauksia, vaan tapoja esittää kysymyksiä ja keinoja etsiä vastauksia.

Eräät modernit ortodoksiteologit, kuten John Meyendorff, ovat tehneet jaon luovuttamattomaan Traditioon (isolla alkukirjaimella) ja tulkittavaksi tarkoitettuihin traditioihin (pienellä alkukirjaimella). Edellinen tarkoittaa oppia, joka tämän näkemyksen mukaan on muuttumatonta ja muuttamatonta. Jälkimmäinen viittaa kirkon elämää koskeviin käsityksiin ja käytänteisiin, jotka ovat muuttuvia ja muutettavissa.

Käytännössä tämä pitkälle vastaa nykyistä tilannetta ortodoksisessa maailmassa. Paikallisia ortodoksikirkkoja yhdistää tietty opin tulkinta. Jokaisella on silti esimerkiksi omia, vain tietyn kirkon kunnioittamia, pyhiä, ikoneja ja palveluksia. Monesti nämä traditiot vain samastetaan Traditioon, jonka jälkeen kiista ”traditiosta poikkeamisesta” tai ”traditionvastaisuudesta” on valmis.

Kiistelyn sijasta voisi olla hyödyllistä pohtia esimerkiksi brittiläisen patristiikan professorin ja Venäjän kirkon papin Andrew Louthin näkemystä. Sen mukaan Traditio on täydellinen ja muuttumaton. Traditiot puolestaan ovat tapoja ymmärtää Traditiota yhä paremmin. Tästä näkökulmasta ei ole mielekästä jakaa paikalliskirkkojen erilaisia käytäntöjä oikea- ja harhaoppisiin, vaan pitää niitä erilaisina tapoina tulkita Traditiota – jota sitäkin on lupa pohtia. Tämän voisi tiivistää iskulauseeksi: ”Eteenpäin perinteen viitoittajien kanssa.”

Traditio ja traditiot eivät elä tyhjiössä. Niitä ei ole tarkoitettu vain ortodokseille. Siksi niistä puhuttaessa, niihin vedottaessa ja niitä (mahdollisesti) muutettaessa tulisi ajatella myös toisin ajattelevia ja uskovia. Traditiolla – tai traditioilla – ei pidä sitoa ketään, ei ortodokseja eikä muita, vaan vapauttaa ihmisiä kasvamaan elämän oppimisessa.

Teuvo Laitila

Yksi perinteitä noudattavista ristisaattotapahtumista on metropoliitta Arsenin ideoima pyhän Ristin ristisaatto Lapinlahdelta Alapitkälle.

RISTISAATTO – MYÖNTEINEN MIELENOSOITUS VAPAHTAJAN PUOLESTA

Ristisaatto on keskeinen osa kirkkomme temppelijuhlaa. Viime vuosina myös ekumeeniset ristisaatot ovat lisääntyneet. Tammikuisen ekumeenisen rukousviikon aikana järjestetään tilaisuuksia, joissa vaelletaan ristisaatossa eri kristillisten yhteisöjen kirkkojen välillä.

Ristisaatot voi jakaa neljään luokkaan: vanhaa traditiota noudattavat, uusilla ja vanhoilla välineillä toteutettavat, kaupunkiristisaatot sekä ekumeeniset vaellukset. Kävellessä, soutaen, hiihtäen ja pyöräillen tehtävät ristisaatot tekevät kirkon sanoman näkyväksi kirkon seinien ulkopuolella.

Alkanut uusi vuosi on kirkossamme valtakunnallinen ristisaattojen teemavuosi. Filantropia ry:n ja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry:n ideoiman teemavuoden tarkoituksena on kunnioittaa paikallisia tapahtumia ja antaa niille valtakunnallista näkyvyyttä.

Teemavuoden järjestäjien mukaan ristisaatto tarjoaa osallistujille tilaisuuden päivittää luontosuhdetta ja pohtia omaa rooliaan luomakunnassa. Kirkko opettaa, että ihminen on asetettu viljelemään, varjelemaan ja suojelemaan luontoa.

Salomaiden, mäntykankaiden ja korpipjärvi-
en keskellä vaeltava ortodoksinen ristisaatto on muistutus siitä, että kristityllä on erityisen suuri vastuu luonnon suojelemisesta etenkin paikallisten käytännön ympäristötekojen toteuttami-

ssa, kuten ekumeeninen patriarkka Bartolomeos totesi paimenkirjeessään syksyllä 2018.

Vanhaa perinnettä vaalien

Tässä artikkelissa ei niinkään perehdytä ristisaaton merkitykseen ja historiaan, vaan esitellään tämän päivän ristisaatto-perinnettä. Määritellään kuitenkin aluksi mitä ristisaatolla tarkoitetaan. Ortodoksinen sanasto -kirjan (Otava 1999) mukaan ristisaatolla tarkoitetaan papin ja kirkkokansan lyhtyä, ristiä, kirkkolippuja ja ikoneja kantaen suorittamaa saattoa kirkon ympäri, kirkosta veden äärelle tai johonkin kauempana sijaitsevaan kirkolliseen kohteeseen.

Pääsiäisyönä suoritetaan ristisaatto kirkon ympäri, jolla muistellaan Kristuksen haudalle mirhaa tuoneiden naisten matkaa ja varhaiskristillisen ajan kastettujen kulkueita. Kristuksen kasteen päivänä on tapana suorittaa vedenpyhitys avoveden äärellä, jonne mennään kirkosta veden äärelle. Sillä muistellaan Kristuksen matkaa Jordanille kastettavaksi. Kesäaikana suoritetaan risti-

saattoja kirkkojen temppelijuhlina ja paikallisesti kunnioitettujen ikonien muistojuhlana.

Perinteestä nykypäivään: nykyään ristisaatot voi jakaa neljään luokkaan: vanhaa traditiota noudattavat, uusilla ja vanhoilla välineillä toteutettavat, kaupunkiristisaatot sekä ekumeeniset vaellukset.

Perinteistä ristisaattotraditiota toteuttaa ansiokkaasti eläköitynyt, mutta ei tahtiaan hidastanut Mr. Ristisaatto, latuteologi, rovasti Vesa Takala, jonka johtamia ristisaattoja toteutetaan kävellessä, soutaen, hiihtäen ja pyöräillen ympäri Itä-Suomea ja valtakunnan rajankin yli. Moni näihin ristisaattoihin osallistunut on vienyt myönteistä viestiä omaan seurakuntaan.

- Kirkkovuoden suurten juhlien yhteydessä toimitettavien ristisaattojen ja vedenpyhitysten lisäksi mm. ristin viikolla suuren paaston puolivälissä hiihdetään ristisaatossa Korpjärven Suomen puoleisen osan ympäri, joka etenkin kuun valossa on vaikuttavaa. Päivällä toimitetaan ennenpyhitettyjen lahjain liturgia Hoilolan kirkossa ja sen jälkeen lähdetään hiihtämään. Ristisaattoristi keikkuu repussa ja muilla on ikoneja mukana. Matkalla käydään

taloissa ja pyydettyä toimitetaan rukouspalvelus tai panihida, kertoo isä Vesa.

Jos hiihtäminen tuntuu yksitoikkoiselta, niin isä Vesa opastaa lukemaan Jeesuksen rukousta. Latuteologi jatkaa:

- Latu on yksi ja Jumala on yksi. Kristuksessa on kaksi luontoa, inhimillinen ja jumalallinen, samoin yhdessä ladussa on kaksi uraa, jotka johdattavat meidät perille.

Kesäkauden perinteisiä ristisaattoja ovat vene- ja vaellusristisaatot, joita voi myös yhdistää.

- Elokuussa Kirkastusjuhlan liturgian ja vedenpyhityksen jälkeen ristisaatto suuntautuu Saarivaarasta Hoilolaan noin 12 kilometrin matkan. Hoilolan kirkossa toimitetun suuren ehtoopalveluksen jälkeen ristisaatto jatkuu kirkko- ja muilla veneillä Pörsämän erämaakalmistoon, ja samalla toimitetaan rukouspalvelusta. Perillä kalmistossa toimitetaan vainajien muistopalvelus sekä ruokaillaan. Tämä jokakesäinen reitti kuljettiin ensimmäisen kerran 40 vuotta sitten.

Aivan uutena arvokkaana lisänä on kevättalvella toimitettava uuden pyhämme, marttyyri ja tunnustaja Johannes Sonkajanranta-laisen ristisaatot hiihtäen 7.-8.3. ja kesällä kävellen Koverosta Sonkajanrantaan 15 kilometrin matkan vanhoja hiekkateitä pitkin.

Vanha viitostie uudessa käytössä

Yksi uusimmista, mutta perinteitä noudattavista ristisaattotapahtumista on metropoliitta Arsenin ideoima pyhän Ristin ristisaatto Lapinlahdelta Alapitkälle.

- Olin ollut mukana isä Vesa Takalan ristisaatoilla ja ryhdyin miettimään mikä reitti

olisi sopiva täällä kotikulmilla. Lapinlahdelta Alapitkälle tuntui sopivalta ja luontevalta reitiltä. Minä, Seppo Manninen ja Aulis Kyrrönen koekävelimme sen heinäkuussa 2006 ja jo samana vuonna pyhän Ristin ristisaatto valettiin ensimmäisen kerran virallisesti ristin esiintuomisen juhlanä 1.8. ja tuona päivänä tapahtuma järjestetään edelleen vuosittain.

Ristin esiintuomisen juhlan päivä alkaa aamuvarhaisella toimitettavalla liturgialla ja sen jälkeen edessä on kuuden-seitsemän tunnin kävely. Mukana on risti ja ikoneita ja matkalla toimitetaan rukouspalvelusta lähes koko matkan. Matkaa kertyy 21 kilometriä.

- Kotonani Mäntyrinteellä ruokaillaan ja sen jälkeen toimitetaan vedenpyhitys. Illalla toimitetaan vielä ehtoopalvelus Alapitkän tsasounassa.

Metropoliitan mielestä kiinnostus ristisaattoperinteeseen on kasvanut. Eikä ihme, asia on kannatettava, ja sitä voisi kutsua myönteiseksi mielenosoitukseksi Vapahtajan puolesta.

- Kiitos kuuluu kahdelle henkilölle. Metropoliitta Panteleimon, ollessaan Uuden Valamon luostarin igumeni, aloitti ristisaattoperinteen Valamon ja Lintulan luostarin välillä. Toinen on rovasti Vesa Takala. Ristisaatto yhdistää ihmisiä ja tuo heitä myös muualta, kuin oman seurakunnan ja hiippakunnan alueelta, ja myös muita kuin ortodokseja.

Hengellinen ja fyysinen tutkimusmatka

Tammikuisen ekumeenisen rukousviikon aikana valetaan ekumenian puolesta. Usein näissäkin kaupunkiristisaatoissa kulkee risti edellä kertomassa kulkueen luonteen. Seurakunnissa järjestetään erisäältäöisiä ekumeenisiä kohtauksia. Ne ovat avoimia kaikille hengellisen ja ruumiillisen tutkimusretken toteuttamiseksi eri kirkkojen ja seurakuntien keskuuteen.

Ekumeniasta on sanottu ja kirjoitettu paljon, mutta erilaisten ekumeenisten tapahtumien tärkein anti on tapaaminen ja tutustuminen toistemme seurakunnallisiin ja liturgisiin käytäntöihin. Ortodoksinen ristisaattoperinne on siksi tärkeä osoitus muille kirkkomme näkyvästä evankeliumin julistamisesta. Näytämme julkisesti mihin uskomme.

Yhdessä vaeltaminen yhdistää erilaisia toimijoita. Ristisaattoperinteen toista laittaa edustavat vaellukset, joiden keulalla ei kanneta konkreettista ristiä, mutta silti jokainen kristitty kantaa kasteessa saatua ristiä ja kulkee kohti ristiä.

Tuoreesta, muutaman vuoden pitkästä perinteestä, ekumeniasta, yhteisen tekemisen ja tutustumisen merkityksestä Kuopiossa kertoo hyvin Suomen Ekumeeninen Neuvoston myöntämä Vuoden 2018 ekumeeninen

Siilinjärven Toivalassa sijaitsevan Jumalansynnytäjän Neitseen Marian kuolonuneen nukkumisen juhlan praasniekan vedenpyhitys on perinteisesti toimitettu tsasounan lähellä sijaitsevan Kallaveden rannassa.

teko -tunnustus Kuopion alueella vuosittain toisena pääsiäispäivänä järjestettävälle ekumeeniselä pääsiäisvaellukselle.

Vaellusta suunnittelevat ja toteuttavat Kuopion ortodoksinen seurakunta, Kallaveden seurakunta, Syvänniemen kyläyhdistys ja Karttulan vapaaseurakunta. Viime keväänä vaellus keräsi lähes sata osallistujaa. Matka taittuu rukoushetken, laulun ja mietiskelyn saatelemana 17 kilometrin matkan kohti yhteistä ateriaa.

Elämän mittainen matka

Joensuussa toukokuussa vietettävät kirkkolaulupäivät liputtavat Ristisaatto 2020 -teemavuoden puolesta. Suomen ortodoksisen kanttorikuoron konsertin jälkeen ristisaatto suuntaa kulkueensa Joensuun torille, jossa toimitetaan ehtoopalvelus. Sieltä saatto jatkuu Ortodoksisen seminaarin pihalle, jossa osallistujia odottaa kreikkalainen iltapala ja monikulttuurinen illanvietto.

Elämän mittainen ristisaatto voi olla kiven ja tuskainen. Lyhyt maallinen ristisaatto voi tuntua samalta, mutta se voi myös olla jotain aivan muuta.

Pyhiinvaellusmatkalle, ristisaattoon ei tarvitse aina lähteä omaa seurakuntaa kauemaksi. Rovasti Erkki Piironen on kirjoittanut, "ettei pelkkä matka pyhään paikkaan ole pyhiinvaelluksen keskeisin tekijä, vaan matkan tarkoituksena on kohottaa meidät arjesta ylös, antaa meille hengellisiä elämyksiä, jotka vahvistavat uskoamme ja antavat voimaa ahdistuksiin ja vaikeuksiin".

Harri Peiponen

Hiihtoristisaatto Korpiselkään.

Play in Light, 2018, akryyli ja öljy kankaalle.

PERINNE JA LUOVUUS

- VUOROPUHELUA KIRKOLLISEN JA TAITEELLISEN LUOVUUDEN VÄLILLÄ

Kaikella on perinteensä. Kaikki nousee ja kasvaa jostakin. Perinteitä voidaan tutkia yleisesti tai yksityisesti. Perinne liittyy aina menneisyyteen. Se on siis meille tavoittamaton. Sillä on taipumus muuttua vaikkemme aina haluaisikaan. Perinteen tulkinta on jatkuvassa liikkeessä. Liike ja muutos tai niiden rikastuminen on merkittävimpiä tekijöitä kun alamme tarkastella luovuuden ja perinteen suhdetta.

Perinne on hankala määritellä juuri sen moninaisuuden tähden. Perinnettä koetaan eri tavalla eri paikoissa ja eri kulttuureissa sekä eri asioita painotetaan riippuen erinäisistä tekijöistä. Perinne voi olla institutionaalista tai hyvin subjektiivista. Se voi olla muodollista tai henkistä. Suurimpien kristillisten kirkkojen perinteet pitävät pääasiassa sisällään näitä kaikkia eri muotoja.

Ortodoksinen kirkkomme on perinteen vaalimisessa ollut tehokas ja onnistunut keräämään suuren määrän erilaisia hyvin vanhojakin muotoja sekä tapoja ympärilleen ja muodos-

tanut ne osaksi omaa kulttuurista perinnettään. Ongelmaksi kuitenkin tahtoo muodostua vanhojen muotojen kykenemättömyys asettua vallitsevaan aikaan. Niiden käytännöt sekä niiden ymmärtäminen käy yhä vaikeammaksi asiaan vihkiytymättömille. Samaan aikaan kirkon sisällä paine muutoksesta synnyttää pelkoa perinteen kadottamisesta.

Jos kuitenkin ortodoksisen kirkon perinnettä haluaa ilmaista hyvin yleisesti ja tiivistetysti on siinä pohjimmiltaan kyse apostolista jatkumosta, joka on vahvasti ruumiillista ja henkistä. Se on, tai sen pitäisi olla Rakkauten ilmentymistä ihmisten kesellä. Ihmisen

luopumista omista tarpeistaan käyttääkseen tämän vapautuvan energian uuden elämän syntymiseen ja jo olemassa olevan eheyttämiseen, toisin sanoen ihmisen pelastumiseen. Luovuuden kautta tapahtuvalle muutokselle pitäisi siis olla ainakin sisällön puolelta tilaa.

Taiteessa perinne liittyy eri muotojen ja kulttuurien jatkumoon. Se voi olla kristillisen taiteen ja ikonitaiteen perinnettä tai vaikka islamilaisen ornamentitaiteen perinnettä. Perinteitä on siis joka lähtöön ja jokainen yksilö tarkastelee perinteitä omista suuntautumisistaan käsin. Taiteen perinteestä onkin tullut nykyaiteilijoille yleinen ja avoin inspi-

Isä ja Poika, öljy levyille.

VILLE LÖPPÖNEN

sen piirissä. Toki asia huomattavan monitahoinen ja joudun pohjaamaan omaan erittäin yleistävään kokemukseen ja spekulatioon.

Yleisesti voidaan kuitenkin ajatella, että perinteet tarjoavat pohjaa ja tukea, jolta uudet perinteisiin liittyvät tai niiden vaikutuksessa eläneet aloittavat oman tulkintamatkansa. Perinteiltä kysytäänkin joustavuutta, jotta joka aika uudet sukupolvet uusine tulkintoineen mahtuvat niihin mukaan. Perinteet eivät saisi synnyttää esteitä kasvulle ja kehitykselle, vaikka tiukasti niitä tulkitsevat sellaista toisinaan aiheuttavatkin. Esimerkiksi oman ortodoksisen kirkon sisälle on syntynyt erittäin hankalia tilanteita johtuen perinteen tiukasta vaalimisesta. Emmekä voi syyttää pelkäämistään maallistumista ja ihmisten luopumusta syyksi kirkosta eroamiseen ja haluttomuuteen hakeutua kirkon piiriin. On peiliin katsomisen paikka ja kysyttävä miltä osin perinteestä on tullut kirkon asiaa pyrkimyksiä estävä tekijä?

Luovuus perinteen elävöittäjä

Katolisen kirkon piirissä on pohdittu 2000-luvun alusta asti luovuuden merkityksen lisäämisestä kirkolliseen teologiaan. Jotkin teologit ovat jopa esittäneet, että ilman luovuutta kirkon teologia näivettyy. Huoli ei ole turha ja itse näen taiteilijana, että yritäessämme käsitellä perinteen merkitystä nousee käsite luovuus keskeiseen rooliin. Luovuus tuo liikettä keskusteluun sekä tulkintaan perinteen paikasta, asemasta ja merkityksestä. Ihminen on luova ja innovatiivinen olento. Luovuus, joka on myös Luojan ominaisuus sekä ihmisellä hyve, kehittää ja kasvattaa ihmisyyttä ja näin myös muokkaa perinnettä. Luomisen kyky on kuva myös ihmisen potentiaalista ja suuntautuvuudesta. Uuden luominen on kuva kasvusta. Luovuus siis toimii muutosvoimana ja asioiden paikalleen pysähtymisen esteenä. Luovuuden on todettu eheyttävän ihmistä, sillä se tuottaa iloa ja hyvinvointia. Perinne näivetty ilman luovuutta ja menettää kosketuksen ihmiseen.

Kuinka luovuus toimii, tulee esiin esimerkiksi siinä, kuinka taiteilijana toimin ottaessani käsittelyyn perinnön mitä minulle on jaettu opettajieni sekä esikuvieni toimesta. Yleisesti prosessi menee niin, että puran maalaukseen eri perinteiden tuomat vaikuttimet ja käsitellen

As the Tiger, 2018, öljy kankaalle.

ne maalaamisen kautta omaksi kokemukseksi ja tulkinnaksi. Sitten minä heitän ikään kuin pallon takaisin ja haastan myös näitä eteenpäin. Minä tuon oman kokemukseni mukaan kuvaan, jolloin taideteoksesta tulee dialogin paikka. Dialogiin osallistuu teoksen katsojat. Tämä on tärkeä tapahtuma, koska siinä tapahtuu perinteen muodon, tulkinnan ja sisällön sekä uudelleen tulkitsijan eli taideteoksen tekijän koetteleminen ja uuden mahdollistaminen. Syntyvässä dialogissa voi nousta esiin vääristymiä, tai mahdollisuuksia toisenlaisille terveemmille lähestymistavoille, jotka rikastavat ja monipuolistavat ihmisyyden ymmärtämistä ja perinteen merkitystä. Pääasia on se, että keskustelu on avointa ja antaa tilaa luovuuden väliintulolle. Uuden syntymiselle. Muodot, kuten kieli ja ilmaisukeinot kehittyvät. Sisältöjä ilmaisevat muodot päivitetään ajalle ymmärrettävään muotoon. Sisältöjen ymmärrys kasvaa. Samalla taiteilija saa yksilönä kohdata itsensä ja kasvun tarpeensa. Luovuus on aina uuden luomista. Vanhaa ei sinällään voi luoda, vaan sen tiukasta vaalimisesta tulee toistoa tai jopa tuottamista. Kirkonkaan tehtävä ei liene tuottaa perinteelle tiukasti omistautuneita haamuja, vaan luoda uusi ihminen, eli synnyttää uutta luovaa elämää.

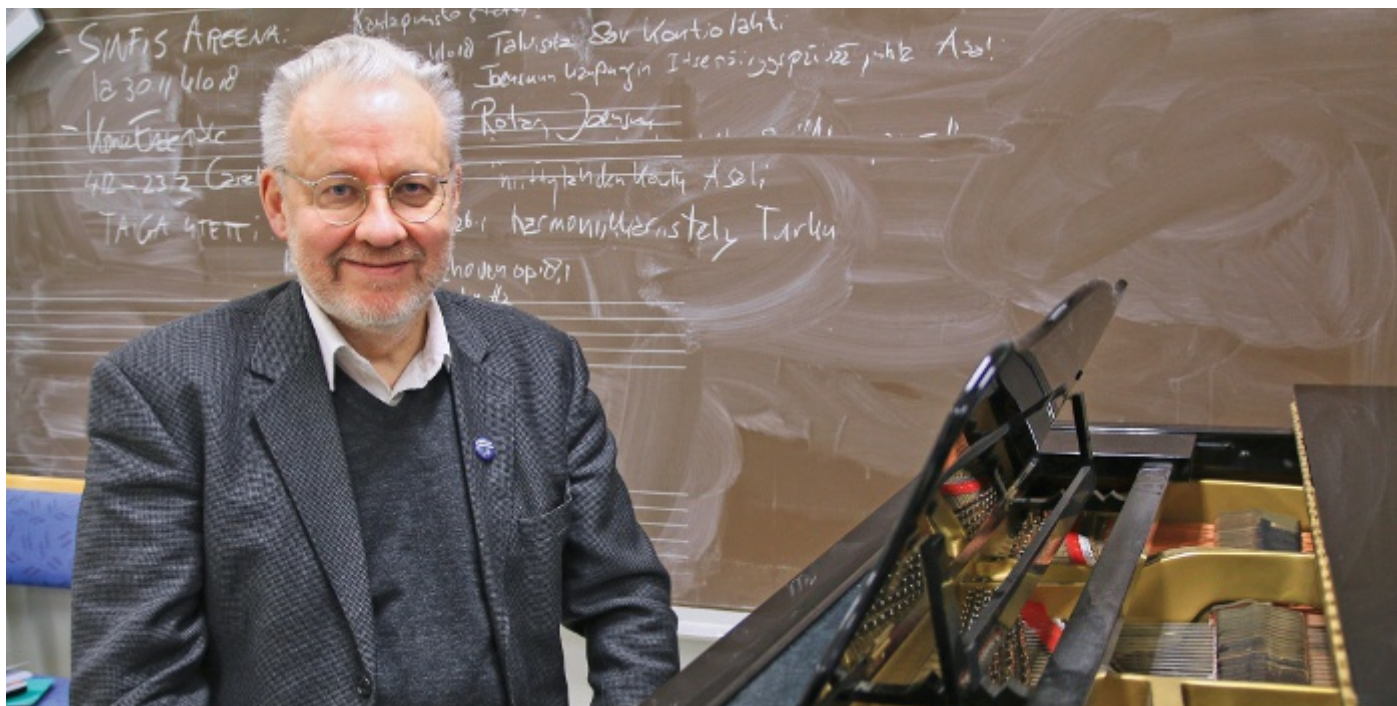
Luovuus merkitsee sitä, että on olemassa elävä liike, joka merkitsee muutosta ja positiivisesti katsoen kasvua. Tämä on myös ortodoksisen kirkon päämäärä, kasvaa kohti kirkastumista.

Ville Löppönen

raation lähde, mistä ammennetaan ja minne sukelletaan vapaasti ilman minkäänlaisia rajoja näiden hyödyntämisessä. Taiteen historia ja perinteet ovat niin laaja ja moninainen kenttä, että useasti taiteilijat etsivät ja rakentavat pikkuhiljaa sieltä jonkinlaisen pyrkimyksiään ja työskentelyään tukevan tulkintaperinteen, josta muodostuu sitten jonkinlainen pohja sille mitä itse tekee. Minulle itselleni tämä pohja on rakentunut läntisen figuratiivisen taiteen pohjalle, johon on tullut mukaan ikonin ja läntisen uskonnollisen taiteen haasteet. Perinne, jota seuran kuitenkin löytää tarkempia määritelmiä 1900-luvun lopun englantilaisesta figuratiivisesta taiteesta, joka on saanut vaikutteita samaan aikaan vaikuttaneesta abstraktista maalauksesta. Tässä perinteessä esittävä- ja ei-esittävä taide etsii kohtaamis pintaa ja pyrkii ihmisyyden ymmärtämiseen.

Mihin perinnettä tarvitaan?

Taiteen tekemisessä perinteillä on inspiratorinen ja tukeva merkitys. Samalla kun perinne vahvistaa tekemisen merkityksen ja tarkoituksen se asettaa haasteen uuden luomiselle. Se ikään kuin näyttää mistä olisi hyvä jatkaa eteenpäin. Kirkollisessa kontekstissa ajattelen, että perinteen merkitys on enemmän ehkä ohjaava ja suojaava. Se ei ole samalla tavoin avoin ja uuteen rohkaiseva kuin taiteentekemi-

Yhtenä päivänä viikossa Yari opettaa notaatiota ja sävellystä Joensuun konservatoriolla. Hänen oppilaitaan ovat myös kirkon tulevat kanttorit.

Ensimmäinen ja viimeinen

Säveltäjä ja muusikko Yari syntyi sisällään lakkaamaton musiikki, jonka vain häly hiljentää. Ortodoksinen jumalanpalvelus laulettu rukouksen virtana on hänelle kohottava kokemus. Hän sanoo olevansa jumalaton pakana ja kiitollinen mahdollisuudesta laulaa kirkossa.

Yari on Jari Knuutinen, Polvijärven Sotkumassa asuva ”musiikin sekätyöläinen”, jonka musiikkia varmasti useimmat ovat kuulleet – tietäen tai tietämättään.

Keikkalavoille ja levylautasille Yari nousi 70-luvun lopulla punkin uudessa aallossa, Se-yhtyeen laulaja-lauluntekijänä. Klassisia ja jazz-vaikutteita punkiin yhdistelevä Se jäi vuonna 1985 tauolle, joka ei ole päättynyt vielä. Vuoteen 1999 asti Yari levytti soolona. Koko ajan enemmän häntä alkoivat työllistää elokuväsävellykset, joita hän on reilussa 30 vuodessa tehnyt yli 50 elokuvaan.

Yari on tehnyt musiikkia myös teatterille ja kuoroille, sekä orkesterisovituksia eri artisteille kuten Ismo Alangolle, M.A. Nummiselle ja Samuli Putrolle.

- Olen tehnyt elämässäni kerran päivätyötä: opiskeluaikana jaoin vuoden sanomalehteä. Sen jälkeen olen elänyt musiikilla. Freelancerina saan tehdä työkseni sitä, mitä tekisin joka tapauksessa – maksettiin tai ei.

Energia murtautuu esiin

62-vuotias Yari kirjoittaa muistelmia, jotka saivat alkunsa sattumalta.

- Olen aina ollut marginaalitekijä. En katso olevani riittävän kiinnostava aihe kirjalle.

Like-kustannus oli eri mieltä. Se tilasi Yarilta teoksen luettuaan hänen muisteluitaan Facebookin artistisivulla.

- Ihmiset lähettivät sinne vanhoja kuvia, ja ne herättivät valtavasti muistoja. Tapasin vanhoja soittokavereita, muistot täydentyivät ja kirkastuivat.

Muistelmille löytyi kiinnostava näkökulma: Yari kirjoittaa omien kokemustensa kautta laajempaa sukupolvi- ja ajankuvaa. Teoksen julkaisu on kaavailtu talvelle 2021.

Miten Jari Knuutisesta tuli Yari? Isä ja isoisoä olivat ammattimuusikoita. Äiti piti Kemissä elokuvateatteria, jossa Yarin filmihulluus leimahti kipinästä ilmieliksiin.

Kodin olohuonetta hallitsivat Hammond-sähköurut ja jääkaapin kokoinen Leslie-kaiutinkaappi. Yksin kotona ollessaan Yari opetteli

soittamaan ja niin alkoi säveltäminenkin.

- Pianotutkinnossa piti soittaa Bachia, Beethovenia ja jotakin 1900-luvun säveltäjää. Kysyin, että saako soittaa oman sävellyksen, Yari naureskelee.

Ensimmäisen harmonikan hän sai syliinsä 2-vuotiaana. Omatoimisesti hän opetteli kitaran ja soittotunneilla sellon, jota hän soitti Kemian kaupunginorkesterissa.

Kasvavan nuoren kokemukset kiteytyivät runoiksi ja 14-vuotiaana romaanikäsikirjoitukseksi. Kirjoitettu sana tuntui kuitenkin laulettua rajoittuneemmalta.

- Lauluissa myös musiikin kerronta ja tulkinta ovat osa lyriikkaa, kaikkea sanottavaa ei kirjoiteta tekstiksi. Se puhuttelee syvemmin.

Bändisoitto alkoi toden teolla lukioaikana. Kemian lyseo oli luovien aineiden edelläkävijä.

- Lyseossa opiskeli silloin tosi paljon tulevia kulttuurialan ammattilaisia. Hyvät tyypit, luova energia ja loistavat puitteet kohtasivat.

Bändikavereiden perässä Yari muutti Jyväskylään kesken lukion. Bändin jäsenet tyttöystävineen asuivat vuokraamassaan maatilakievarissa kaupungin laitamilla.

- Toimivassa bändissä ei ole parhaat soittajat, vaan parhaat tyypit. Meille bändi oli kaveripiiri ja elämäntapa.

70-luvulla oli liikkeellä valtavasti energiaa, halua ajatella ja tehdä itse: syntyi punk, pienlehtiä, paikallisradioita, elävän musiikin yhdistyksiä, vihreä liike.

- Näen nyt 2020-luvulle tultaessa samanlaista nuorta energiaa ja lahjakkaita tekijöitä.

Yksi tällainen heimolainen löytyi Litku Klemetistä, jonka yhtyeen kanssa Yari on keikkailut Se-ohjelmistoa soittaen. Yarin vanhat ja uudet fanit ovat löytäneet hyvin keikoille. Tekeillä on soololevy 20 vuoden tauon jälkeen.

Onko Yari edelleen punk?

- Punk merkitsee mulle tietynlaista estetiikkaa. Kartan musiikissa itsetarkoituksellista siisteyttä ja kaipaan rosoista elämänmakuisuutta. Löysän laskettelun sijaan täytyy tekemisessä olla energiaa!

Yari työskentelee niin klassisen musiikin kuin rockin parissa.

- Klassisen musiikin koulutukseen liittyy virheiden pelko, joka ilmenee usein esiintymisjännityksenä ja ripustautumisena nuotteihin. Rock on heittäytymistä hetkeen, virheistä viisi!

Aika tuumia ja aika puurtaa

Äidin laulu on ensimmäinen ääni, johon sikiö reagoi kohdussa. Musiikki on myös viimeinen asia, johon vakavasti muistisairas reagoi. Sitä käytetään hoitokeinona Alzheimer-potilailla, koska se aktivoi kaikkia aivojen osa-alueita.

- Musiikki on vanhempaa kuin Homo Sapiens. Todennäköisesti ihminen lauloi ennen kuin oppi puhumaan!

Yari on kiinnostunut aivotutkimuksesta. Myös omaa taipumustaan musiikkiin hän tarkastelee aivojen kautta.

- Mulla soi koko ajan musiikki päässä. Kaikki muuntuu melodioiksi, rytmeiksi, harmonioiksi, Yari kuvailee.

- Päässä kehkeytyvästä musiikista noin prosentti päätyy paperille, ja vain promillestä syntyy jotakin.

Sävellystyö on enimmäkseen arkista puurtamista. Toivo Kärjen sanoin: 10 prosenttia inspiraatiota ja 90 prosenttia perspiraatiota, hikoilua. Kynäkin tärkeämpi työväline on pyyhekumi.

Yari säveltää kotona, vanhassa puutalossa maaseudun hiljaisuudessa. Kaupungissa on liikaa kaikkea, varsinkin hälyä, joka häiritsee päässä soivaa musiikkia.

Luovassa työssä tehokkuus edellyttää myös joutilaisuutta.

- Jos työpäivääni kuvattaisiin tosi-tv:hen, näyttäisi varmaan siltä, etten tee yhtään mitään. Aamut ovat hitaita, työpöydän ääreen pääsen usein vasta puolelta päivin. Koko ajan kuitenkin asiat hahmottuvat päässäni.

- Jos ajatus jumittaa, lähdän kävelylle. Kirjoittaminen ja säveltäminen ovat lähellä mietiskelyä. Aivot löytävät ratkaisun parhaiten, kun ei liikoja mieltä.

Joskus ajan on annettava virtailla. Nuotit kun eivät marssi paperille säntillisesti tehtaanpillin tahtiin, vaan piilottelevat pihapensaassa pikku-

lintujen pyrähdyksissä tai hiekkatien rähinässä kävelylenkillä.

Ajan virtausta pitää osata myös hallita. Tämänkin viikon päivät Yari on jakanut projektien kesken.

- Yhtenä päivänä kirjoitan muistelmia, yhtenä työstän soololevyä, yhtenä opetan konservatoriolla. Ja yhtenä sävellän liedejä Simo Frangenin palindromeihin!

Musiikin säveltämisen elokuvaan on tarkkaan aikataulutettu työjakso, joka vie kaiken ajan ja keskittymisen. Nytkin Yarin kalenterissa on kaksi tulevaa elokuva-projektia.

Pakanan rakkaus kirkkolauluun

Ortodoksinen kirkkomusiikki tuli Yarille tutuksi hänen muuttaessa 1991 puolisonsa Niinan kanssa Sotkumaan. Niinan äiti, Aamun Koiton päätoimittajanakin toiminut Irja Laine, oli jäänyt leskeksi ja yksin asumaan isoa taloa. Sen yläkertaan Yari ja Niina muuttivat.

Irja oli kylän tiistaiseuran puheenjohtaja. Talossa vieraili ahkerasti niin tiistaiseura kuin kirkkokuoro. Käynti Viinijärvellä pääsiäisyön palveluksessa oli Yarille kohottava kokemus. Häntä viehätti ortodoksinen jumalanpalvelus laulettu rukouksen jatkuvana virtana, ja hänessä virisi ajatus pyrkimisestä kirkkokuoroon.

- Ei minua muistaakseni kukaan pyytänyt, kunhan tunkeuduin, Yari nauraa.

«Eräänlaisena kuorokummina Yarille toimi Sotkuman legendaarinen Maisteri, pappisseminaarissakin opettanut Pentti Härkönen.»

Maisteri on hänen elämänsä suuria esikuvia ja kansankynttilä kuulemma liian himmeästi valaiseva ilmaus hänen persoonalleen

- Hänellä oli absoluuttinen sävelkorva. Hän lauloi vieressäni bassoa, ja jos lauloin väärin, hän vaihtoi lennosta tenoriin.

Yari on ollut 18-vuotiaasta asti uskonnoton, omien sanojensa mukaan ”jumalaton pakana”. Tämä ei estä häntä saamasta jumalanpalveluksesta paljon voimaa.

- Ihminen ei ole mitään ilman rituaaleja. Kuka tulkitsee ne mitenkin, mutta ne toimivat!

Keikkailun ollessa tauolla kuorolaulu on ollut Yarille hyvää harjoitusta äänelle ja korvalle. Kuoro on hänelle myös tärkeä yhteisö.

- Taipaleen kuorossa on mahtava henki. Hienojen kuorolaisten lisäksi kiitän siitä erityisesti kanttorin taitoa.

- Toivottavasti kirkko ymmärtää panostaa

Sävellystyö on Yarille enimmäkseen arkista puurtamista.

kuoroihin ja kanttoreihin. Ortodoksisessa jumalanpalveluksessa kauneus, runollisuus ja mystisyys ovat tärkeä osa sanoman läpivientä. Ilman kaunista musiikkia vaikutus on paljon vaatimattomampi.

Kanttorin ammattitaitoon kuuluvat oleellisesti sosiaaliset taidot.

- Kuorolaulu perustuu vapaaehtoisuuteen. Kanttorin tehtävänä on kutsua ihmisiä iloitsemaan kanssaan laulamista.

Kirkkomuusikoiden ammattitaitoa tulisi Yarin mukaan hyödyntää nykyistekin enemmän. Liturgiauudistuksessa otettiin käyttöön käännökset, jotka ovat paikoin vaikeasti laulettavia.

- Jos liturgiassa on laulu keskiössä, pitäisi myös käännökset laatia laulu edellä. Virkamiehet tehkööt päätöksensä, mutta jättäkööt käännöstyön musiikkia ymmärtäville!

Yari opettaa Joensuun konservatoriolla notaatiota kirkkomusiikin opiskelijoille. Hän on tehnyt sovituksia Ortodoksiselle mieskuorolle ja säveltänyt kerubiveisun. Nuottitaitoa hän on tehnyt uuden liturgiakirjan lisäksi lukuisiin kirkkomusiikin julkaisuihin, mukaan lukien tulevien kirkkolaulupäivien nuottivihot. Säveltäjänä ja muusikkona hän arvostaa ortodoksisen kirkkomusiikin perinteikkyyttä.

- Toivon, että ortodoksisessa kirkossa vältetään itsetarkoitukselliselta uudistamiselta, maltetaan vaalia kauniita, vuosisatojen aikana jalostuneita perinteitä ja elää rauhallisesti ajassa.

Kirkkomusiikkiin liittyy myös yksi henkilökohtainen toive.

- Toivon, että saisin aikanaan hautajaisiini kuoron laulamaan ”Saata oi Kristus sinun palvelijasi sielu lepoon”. Ehkä omaiseni saavat sen jotenkin järjestettyä. Se on niin upea laulu.

Tuomas Kallonen

Kaikki mikä on kultaa ei kiillä, kaikki jotka vaeltavat eivät ole eksyksissä. – J.R.R. Tolkien

Mitä se minuun kuuluu

Ulitsa Maratalla, Pietarissa, monen kuluneen porrasmuodon jälkeen, on avoin ovi taiteilijayhmän Mitkojen galleriaan, joka on toiminut yli 30 vuotta. Illan vertyessä kolme nuorta runoilijaa sanoo, etteivät he ole millään tavoin kiinni perinteessä. Se on kuumottavaa puhetta, niin kuumottavaa, että siitä tulee ensin isällinen olo, lopuksi isoisällinen. Mihin muka te olette pystyneet perinteenne hävittämään tässä yli 300 vuotta vanhassa kaupungissa, jonka monet luovuuden perusteet vaikuttavat edelleen eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä?

Tulevaisuuteen ryntäävien perusvaiva on likinäköisyys. Nekään Mitkojen runoilijat eivät vain tienneet, miten perinne heistä kiinni pitelee. Syynä tietämättömyyteen on alun perin väärin tehty kysymys. Se ei olekaan, miten tämä minulle enää kuuluu, vaan miten se edelleen minulle kuuluu?

Perinne on pirstainen sana, koska sitä käytetään niin monien asioiden liitteenä. Juhla-perinne, ruokaperinne, perinneleikit, perinnerakentaminen, perinnepäivät, perinneyhdistys. Mitä kaikkea mahdollista. Perinne on suojaisa sana, koska se niin kovin helposti taipuu käyttäjänsä mielihyväänsä tueksi. On aivan sama, mittaatuuko perinne historiallisen kestoja perusteella, käyttäjiensä lukumäärän mukaan, vaiko henkilökohtaisen sopivaisuutensa vuoksi kuin mittatilauksena tehty vaate.

Ja juuri näistä syistä perinteen käsitteen tulisi saada jonkinlainen kunnianpalautus. Vai pitäisikö? Kun olen vuosikausia kotiin tul-

lessani purkanut taskuni tiettyihin paikkoihin, kysymys ei ole perinteestä, vaan rutiinista. Kun tarvitse aamupiippuni ja kahvini, kysymys on riippuvaisuudesta. Isoäiti varaa aina yhdelle lapsenlapsista prinssinukkeja, tyttären koira tietää saavansa kyläillessään lihapullan. Vaikka koira jopa tunnistaa sanan lihapulla, se ei vielä ole perinnettä, vaan arkihellittelyn tapa.

Kun lihapullan pystyy erottamaan perinteestä, on helpompaa muistaa, miten perintynä saadut tavat liittyvät muistitiedon kannattelemaan henkiseen kulttuuriin. Lihapullan pilkkominen ei vielä ole luovuuden teko.

Ehkä sittenkin on niin, että perinne on pysynyt parhaiten voimissaan uskonnoissa ja taiteessa, kaikista niiden moniloiskoisuudesta riippumatta. Kaiken perinteen suurin uhka on ihmisten pyrkimys olla ja toimia aiton. Se todellisuudesta irti pyrkimistä, pakoa johonkin, jota ei ole, sillä aitous on absurdia. Mitä suurempi joukko yrittää todistaa aitoutensa, sitä kerkeämmin hulluus leviää. Uutiset sen päivittäin todistavat.

On paikkoja, missä perinnettä ei voi enää haastaa, eikä sen kanssa intää. Roomassa, San Clementen basilikassa on mahdollisuus pudottautua 100-luvulle. Se on kristinuskon kannalta jo melkein pohjalla. Basilikassa on kerrostumia 17 vuosisadalta. Näiden holvusten alla on harjoitettu militantin Mitra-kultin riittejä, jotka kilpailivat kristinuskon kanssa. Lopputulema ei ollut mikään itsensä selvyys. Mikään ei ole, ei ole koskaan ollut, vaikka sellainen vahingollinen luuleminen laajalta vallasta onkin.

Pohjalle laskeutuessani runntasin päällynani taskuun miettimättä, ilman erityistä miksi-harkintaa.

Sitä ei voi aina tietää, miten perinne meistä kiinni nappaa.

*Risto Lindstedt
Kirjoittaja on Aamun Koiton
toimituskunnan jäsen.
Hän on eläkkeellä oleva toimittaja.*

Valamo Säätiö

- itäisen henkisen ja hengellisen tradition vaalija

MARI VAINIO
Tuomikoski kirjoitti kirjan vapaaehtoistyönään. Pontevuudesta oikeastaan alkoi koko Säätiön historia.

Säätiö syntyi kahden ideanikkarin, kauppaneuvos Jaakko Paalasmaan ja Valamon luostarin silloisen taloudenhoitajan Ambrosiuksen puuhakkuuden ansiosta. Ja johdatusta jos viisauttakin oli näiden kahden kohtaamisessa.

Silloinen Keskon aluejohtaja Jaakko Paalasmaa vieraili 1970-luvun lopussa Valamon luostarissa. Tarkkana miehenä hän huomasi luostarin ulkorappauksessa puutteita ja tenttasi taloudenhoitaja Ambrosiusta luostarin vakuutuksista. Ambrosius oli heti ajan hermoilla ja oivalsi, että tästä miehestä voisi olla hyötyä. Silloin perustettiin luostarin taloudellinen neuvottelukunta. Se loi pohjan Valamo Säätiölle, joka perustettiin vuonna 1988.

Alun ajatus kerätä yhteiskunnan talous- ja kulttuurielämän vaikuttajia yhteen

on yhä säätiön kantava voima. Säätiö on aktiivisesti mukana erilaisten tilaisuuksien, seminaarien ja näyttelyiden järjestämisessä. Se tukee myös tutkimus- ja julkaisutoimintaa. Niihin säätiö myöntää apurahoja.

Säätiö on kantanut taloudellista vastuuta erityisesti Valamon luostarin kirkollisen esineistön ja kirjaston sekä luostariperinteen säilyttämisestä. Säätiö on rahallisten avustusten lisäksi saanut lahjoituksena Harri Villamon 298 ikonin käsittävän kokoelman, joka on sijoitettuna Valamon luostariin. Kokoelman ikoneja on ollut esillä monissa näyttelyissä.

Hallitus on toimintavuosien aikana ollut säätiön toimeenpaneva voima. Ambrosius on luonnehtinut ryhmää ”erittäin hyväksi ja sivistyneeksi verkostoksi, jossa jokaisen ammattitaidon lisäksi on ollut kiinnostusta myös henkisiä kysymyksiä kohtaan.”

Toki jos piispa on vuosien varrella kiittänyt ryhmää, kantautuu kiitos myös hänelle. Ambrosiuksella tuntuu olevan kyky viedä asioita eteenpäin. Liike-elämän ihmisten lisäksi hän on saanut mukaan myös taiteen ja tieteen vaikuttajia.

Säätiötä ovat kehittäneet monet yhteisön jäsenet, mutta kuten metropoliitta Panteleimon mainitsee Valamo Säätiötä esittelevässä kirjassa: ”Ambrosiuksella on kyky saada ihmisiä mukaan ja avaamaan samalla vähän kukkaron nyörejä.”

Valamo Säätiössä on jokainen saanut oman ammattiuran kannalta tärkeitä kontakteja. Yhdessä on viihdytty kokousten ulkopuolellakin. Onnistuneita reissuja on tehty mm. Laatokan Valamoon. Eikä vilpittöntyä hyvän tekemistä pidä unohtaa. Siinä on koko toiminnan ydin. Toiminnan takana on kuitenkin aina Valamon luostari. Veljestö on kantanut ihmisiä hengellisen perinnön äärelle, konkreettisesti.

Luostarin kautta Valamo Säätiö on tukenut koko maamme historian säilyttämistä jälkipolville. Saatekirjeessään potentiaalisille lahjoittajille Säätiö muistutti puolustusvoimien ripeästä toiminnasta, jonka ansiosta merkittävä osa Valamon taidearteista, ml. tuhat ikonia, pelastettiin talvisodan tuhoilta. Kerrotaan, että luostarin suuri ystävä ja vuotuinen kävijä, Suomen marsalkka Mannerheim itse antoi käskyn evakuoinnin toteuttamiseksi.

Yksi suurimmista varainkeruuhankkeista onkin ollut vuonna 1990 aloitettu Vanhasta Valamosta pelastettujen ikonien konservointi. Historiallisen kohtalonsa vuoksi nämä ikonit muodostavat ainutlaatuisen kokoelman läntisessä maailmassa. Kaikkiaan ikoneiden konservointiin säätiö on myöntänyt yli miljoona markkaa.

Säätiön varallisuus on tällä hetkellä n. 1,8 milj. euroa. Apurahoja on pääosin myönnetty Valamon ja sen vaikutuspiirissä olevien asioiden tukemiseen. Erityistapauksissa myös muut hankkeet ovat saaneet avustusta. Silloinkin ne ovat pääasiassa liittyneet luostaritraditioon tai -kulttuuriin. Kaikkiaan apurahoja säätiö on tähän mennessä myöntänyt 1,2 milj. euroa.

Raha- ja testamenttilahjoitukset ovat tervetulleita tänäkin päivänä.

Mari Vainio

Valamo Säätiö vaalii ortodoksista kulttuuria ja erityisesti Valamon luostarin perinnettä. Samalla se avaa ekumeenisuuden ovia toimia yhdessä.

Hankkeita ja niiden toteuttajia toivottaisiin Valamo Säätiön toimintaan nyt mukaan lisää. Ideoita ja ajatuksia jos rahalahjoituksiakin saisi tulla uusien jäsenien kautta. Valamon luostari ja ortodoksinen kulttuuri kaipaavat apua.

Valamo Säätiö elää tässä päivässä. Joulukuussa Säätiö julkaisi ensimmäisen osan FM Paula Tuomikosken kirjoittamasta arkkipiispa Paavaliin elämäkerrasta. Kirjoittaja on tutkinut arkkipiispan elämänvaiheita vuodesta 2014 lähtien. Tuolloin vietettiin esipaimenen syntymän 100-vuotisjuhlaa. 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla. Paavali (ent. Georgi Guseff, myöh. Yrjö Olmari) toimi Suomen ortodoksisen kirkon arkkipiispana vuosina 1960-1987.

Valamo säätiön tehtävien toiminnan mahdollistaa ponteva joukko. Myös Paula

Koko maa laulaa kiitostasi

Ortodoksiset kirkkolaulupäivät kokoavat yhteen laulajia ja kirkkomusiikin ystäviä kaikkialta Suomesta jo 19. kerran. 15.–17.5.2020 Joensuussa järjestettävä tapahtuma rakentuu yhdessä laulettujen jumalanpalvelusten ympärille. Ikimuistoisia hetkiä tarjoavat myös konsertit, kuorokavalkadi, työpajat ja iloiset illanvietot.

”Koko maa kumartuu eteesi, koko maa laulaa kiitostasi ja ylistää nimeäsi”, lauletaan psalmin 66 sanoin pääsiäisen riemukkaassa liturgiassa. Kevään 2020 ortodoksisten kirkkolaulupäivien teemaksi valittu psalminjake korostaa koko luomakunnan yhteistä ylistystä Jumalalle. Koko maa, kaikki luodut, on kutsuttu tähän tehtävään!

Kirkkolaulupäivät kutsuvat kaikkia ortodoksisen kirkkomusiikin ystäviä tulemaan yhteen. Mukaan toivotaan niin laulajia kuin kuulijoitakin, laulupäiväkonkareita ja ensikertalaisia. Erityisen lämpimästi tervetulleita ovat lapset ja nuoret! Viikonlopputapahtuma avaa ikkunoita kirkkomusiikin ja kirkon elämän moniin eri muotoihin.

Laulupäivien järjestäjänä on perinteisesti toiminut Pyhien Sergein ja Hermanin Veljekunta (PSHV). Sen ohella tapahtumaa toteuttavat Ortodoksisen Kanttorien Liitto, Joen-

suun ortodoksinen seurakunta, Ortodoksinen seminaari ja Itä-Suomen yliopisto. Ohjelman järjestämiseen osallistuu suuri joukko vapaaehtoisia, kanttoreita, opiskelijoita, nuoria, sekä järjestöistä myös Ortodoksisten Nuorten Liitto. Lauantaipäivän Ortodoksiseen basariin yliopiston Carelia-salille kutsutaan muitakin järjestöjä, luostareita ja yhdistyksiä, esittelemään toimintaansa!

Tervetuloa Joensuuhun!

Joensuu tarjoaa laulupäiville ympäristön, jossa ortodoksisuus elää luontevana osana kaupungin kulttuuria. Tapahtumat keskittyvät mm. ortodoksisen kulttuurikorttelin alueelle, jossa sijaitsevat lyhyiden välimatkojen etäisyydellä toisistaan seurakuntakeskus pyhän Nikolaoksen kirkkoineen, Ortodoksinen seminaari ja pyhän Johannes Teologin kirkko, Ortodoksinen kulttuurikeskus sekä hautaus-

maan pyhän Ristin tsasouna.

Toisena tapahtumapaikkana toimii Itä-Suomen yliopisto, jonka teologian osastolla koulutetaan Suomen ortodoksisen kirkon työntekijät ja muut teologian asiantuntijat. Kirkkomusiikin koulutus näkyy vahvasti mm. ohjelmassa olevien työpajojen sisällöissä. Työpajoissa voi harjoitella esimerkiksi kanttorin tehtäviä, laulua eri kielillä ja äänenmuodostusta. Lisäksi valikoimassa on Alexander-tekniikkaa, pyhiinvaeltajan lauluja, sekä omat toimintakanavansa lapsille ja nuorille. Teologian ääni kuuluu myös sunnuntain päiväjuhlassa, jossa juhlapuheen pitää professori Serafim Seppälä.

Laulupäivät jalkautuvat myös kaupungille. Lauantai-iltana, Suomen ortodoksisen kanttorikuoron konsertin päätteeksi, kuljetaan ristisaatossa evankelisluterilaiselta kirkolta Joensuun torille. Torilavalla toimitetun ehtoopalveluksen jälkeen ristisaatto jatkaa Orto-

JARMO HUTTU

Mikko Sidoroff johtaa Uspenskin katedraalikuoroa ja Turun ortodoksisen kuoroa Tampereen laulupäivillä 2014.

doksiselle seminaarille. Ristisaattoon toivotaan eri seurakuntien runsasta osanottoa ja pääsiäisen riemua.

Kirkkolaulupäivät pyhiinvaelluksena

Laulupäivät liittyvät tapahtumana kirkon Ristisaatto 2020 -teemavuoteen, jolla kirkon sanomaa pyritään viemään myös kirkon seinien ulkopuolelle. Samalla teemavuoden tavoitteena on vahvistaa ortodoksien vähemmistöidentiteettiä ja muistuttaa kristityn ja luomakunnan välisen sopusoinnun ihanteesta, jota luonnossa kuljettavat ristisaatot alleviivaavat.

Laulupäivien pyrkimyksenä on kannustaa arjen ympäristötekoihin. Joensuuhun voi matkustaa esimerkiksi junalla! Tapahtuman aterioilla tarjotaan vaihtoehtona monipuolista kasvisruokaa. Suurkuorossa laulavia kehoitetaan tuomaan nuottiliturgiakirjat mukanaan, jotta vältetään paperikopioita.

Lisäksi viikonloppu on mahdollisuus pyhiinvaellukseen monien jumalanpalvelusten myötä. Ohjelmassa on perjantaina kaikkien edesmenneiden kirkkomuusikoiden muistoksi laulettava panihida sekä myöhäisillan kiitosakatistos. Lauantaina toimitetaan varhaisliturgia tuoreen säveltäjän, Elia Pietarisen, raikkain liturgiasävelmin, ja illalla ristisaatto ehtoopalveluksineen. Lisäksi lauantain yhtenä työpajavaihtoehtona on pieni pyhiinvaellus Sonkajanrantaan, marttyyri ja tunnustaja Johanneksen rakennuttamaan pyhän Hannan kirkkoon, jossa lauletaan hänelle kirjoitettu akatistos. Sunnuntain huipentaa juhla liturgia suurkuoron laulamana. Suurkuoroa johtaa Petri Nykänen.

Konserttien runsautta

Kirkkolaulupäivillä on mahdollisuus kuulla taivaallista musiikkia myös konserttien muodossa. Kirkkomusiikin helmiä esittävät perjantain illassa Tampereen ortodoksisen kirkon kuoro Heikki Hattusen johdolla, Ortodoksinen kamarikuoro Irina Tchervinskij-Matsin

johtamana, Juhani Matsin luotsaama Oulun katedraalikuoro sekä Uspenskin katedraalikuoro Varvara Merras-Häyrysen johdolla. Lauantaina Suomen Ortodoksinen Kanttorikuoro pitää konserttinsa Rita Varosen johdolla, ja myöhäisillalla kuullaan Kamarikuoro Krysostomoksen konsertti Mikko Sidoroffin johtamana. Kamarikuoro Krysostomoksen avoimien harjoitusten seuraaminen tarjoaa myös yhden työpajavaihtoehdon lauantapäivänä. Sunnuntain päiväjuhlaan musiikkia tuo puolestaan ortodoksisen teologikoulutuksen oma kuoro, Johannes Teologin Laulajat.

Lisäksi halukkailla kuoroilla on mahdollisuus ilmoittautua mukaan lauantain kuorokavalkadiin, josta he saavat kuoroammattilaisten palautteen. Kuoroilta, lauluryhmiltä ja yksittäisiltä laulajilta toivotaan myös pieniä numeroita lauantai-illan monikulttuuriseen illanviettoon Ortodoksisen seminaarin pihalla. Kreikkalaisen ruoan siivittämänä illan henkeen sopivat eri kansanperinteistä lähtöisin olevat laulut, tanssi ja muut esitykset.

Kirkkolaulupäivillä pitkä historia

Joensuun laulupäivät jatkavat kirkkolaulupäivien pitkää historiaa. Arkipiispa Herman kutsui kesällä 1929 Valamon luostariin koolle silloisen Karjalan hiippakunnan kuorot ja papiston. Kaksisataapäinen laulupäiväkuoro lauloi tuolloin Viipurin diakoni Pietari Aki-movin johdolla juhlallisen vigilian ja liturgian. Tapahtuman päätteeksi järjestetty laulunharrastajien kokous piirsi päätöksillään sunnatiivoja suomenkielisen kuorotoiminnan ja kanttorikoulutuksen kehittämiseksi ortodoksisessa kirkossa.

Talvisotaa ennen ehdittiin järjestää vielä kolmet kirkkolaulupäivät: Valamon ja Konevitsan luostareissa sekä Suistamolla. Sotien jälkeen laulupäivillä oli tärkeä tehtävä hajallaan olevien ortodoksien yhdistäjinä. Vuosien varrella laulupäiviä on järjestetty kymmenellä eri paikkakunnalla: Viinijärvellä ja Joen-

suussa, Iisalmessa, Kotkassa, Helsingissä, Lieksassa, Ilomantsissa, Oulussa, Kajaanissa ja viimeksi vuonna 2014 Tampereella.

Nykyisistä laulupäivistä on tullut iloisten kohtaamisten ja mieleenpainuvien musiikillisten elämysten tapahtumia. Korkeatasoisten kuorojen konsertit todistavat siitä arvokkaasta työstä, jota kuorotoiminnan kehittämisen eteen on vuosikymmenten aikana tehty. Perinteiseen suurkuoroon kokoontuville laulajille on puolestaan vaikuttava ja vahvistava kokemus laulaa jumalanpalveluksissa monen sadan äänen voimin. Tunne yhteenkuuluvuudesta kantaa pitkälle seurakuntaelämään.

Maria Takala-Roszczenko

TEEMASÄVELTÄJÄ TIMO RUOTTINEN

Kirkkolaulupäivillä on ollut tapana julkaista uutta ortodoksista kirkkomusiikkia. Vuoden 2020 laulupäivien säveltäjävierana on tamperelainen Timo Ruottinen, jonka sävellysten ikivihreistä ja uutuuksista julkaistaan alkuvuodesta nuottikokoelma. Näitä sävellyksiä lauletaan päätösliturgiassa. Lisäksi Timo Ruottiseen pääsee tutustumaan erityisessä säveltäjätapaamisessa, joka muodostaa yhden lauantain työpajavaihtoehdoista.

TULE MUKAAN KIRKKOLAULUPÄIVILLE!

Lisätietoa ortodoksisten kirkkolaulupäivien sisällöstä ja niihin ilmoittautumisesta löydät tämän numeron Uutisvaaka-palstan kirkkolaulupäivien osioista.

MARTINUS MARKOFF

suhriksi tarkoitetun yhteysuhriteuraan mukana myös hapantaikinasta leivottuja leipiä." (3. Moos.7:12-13).

Nämä lainaukset paljastavat leivällä olevan suuren merkityksen jo juutalaisten uskossa.

Viimeisellä pääsiäisaterialla, jonka Kristus nautti läheistensä kanssa, hän otti käsiinsä leivän, siunasi ja mursi sen ja jakoi opetuslapsilleen sanoen: *"Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini."* (Matt. 26:26) Tätä Kristuksen antamaa esimerkkiä seuraten apostolisen ajan seurakunta eli keskinäisessä yhteydessä, mursi yhdessä leipää ja rukoilivat (Apt. 2:42, 46). Varhaiskristillisiä liturgioissa, kuten apostoli Jaakobin tai apostoli Markuksen liturgiassa, käytettiin aivan tavallista hapatettua vehnäleipää. Sittemmin on liturgiseen käyttöön tarkoitetut leivät saaneet erityisen muotonsa.

Leivän olemus

Ortodoksisen kirkon liturgiapalveluksissa käytettyä leipää kutsutaan Suomessa joko kirkkoleiväksi tai prosforaksi. Viimemainittu sana on kreikkaa ja tarkoittaa esiin kantamista tai tarjousta. Käsite lienee vakiintunut käyttöön jo varhaiskirkon ajalla ja sillä on ymmärretty kahta asiaa. Yhtäältä sitä, että seurakuntalaiset toivat kirkkoon liturgiassa tarvittavan leivän, mikä on yleinen tapa yhä edelleen Kreikassa, jossa liturgiseen käyttöön tarvittavia leipiä voi ostaa joistain leipäkaupoista sunnuntaiaamuisin. Leipien lisäksi kirkkoon tuotiin lahjana myös liturgiseen käyttöön tarvittavat viini, öljy ja vaha. Toisaalta sanaan sisältyy ajatus, että liturgiassa kannetaan leivän ja viinin muodossa esiin näkyvä uhri Jumalalle.

Ortodoksisen kirkon liturgiapalveluksessa käytettävät kirkkoleivät tehdään hapatetusta taikinasta, joka koostuu vehnäjauhoista, vedestä, suolasta ja hiivasta. Syyriassa ja Egyptissä oli alkuaan tapana kuvata leivän pintaan muutama suuri risti ja niiden ympärille useita pieniä ristejä. Eräissä paikalliskirkoissa tehtiin 500-luvulla päätös, että liturgiassa käytettävän leivän tuli olla ulkonäöltään samanlainen kaikissa seurakunnissa. Konstantinopolissa tiedetään käytetyn pyöreän kirkkoleivän sijaan nelikulmaista. Neliö viittaa pyhän Simeon Tessalonikalaisen mukaan Kristuksen ruumiiseen.

Suomessa ehtoolliseen käytettävät kirkkoleivät leivotaan kaksiosaisiksi, mikä muistuttaa Kristuksen olevan täydellisen Jumala ja täydellisen ihmisen. Ylempään, litteämpään osaan painetaan leima, jossa on kreikan kielen kirjaimet IC XC, mikä on lyhenne sanoista Jeesus Kristus ja niiden alapuolella voittoa merkitsevä sana НИКА. Kreikkalaisessa perinteessä käytetään

Leipä kirkollisessa käytössä

Leipä on perus elintarvike, jota ihmiset ovat käyttäneet läpi vuosituhansien asuinpaikasta ja kulttuurista riippumatta. Leivällä on kristillisessä uskossa hengellinen ulottuvuus. Sen perustana ovat useat Raamatun maininnat leivän käytöstä ja merkityksestä. Leipään liittyy myös Kristuksen suorittama ruokkimisihme.

Toisessa Mooseksen kirjassa kerrotaan pyhäkköteltan varustukseen kuuluneen uhrileivät (2. Moos. 39:36) ja Jumalan määränneen, että uhrileipiä pitää aina olla Hänen kasvojensa edessä (2. Moos. 25:30). Kolmannessa Mooseksen kirjassa mainitaan Herralle yhteysuh-

rina tuotavasta leivästä seuraavaa:

"Kun joku haluaa tuoda uhrin kiitokseksi, hän tuokoon kiitosuhriteuraansa ohella öljyyn leivottuja happamattomia kakkuja, öljyllä voideltuja ohuita happamattomia leipiä sekä parhaista vehnäjauhoista öljyyn leivottuja kakkuja. Kakkujen lisäksi hän voi tuoda kiito-

vain yhtä leipää, josta leikataan "Karitsa" Kristuksen kunniaksi ja lisäksi muistellaan Jumalansyntyttäjää, profeettoja, apostoleja, pyhiä esipaimenia, marttyyreja, pyhittäjiä, palkatta parantajia, pyhiä Herran esivanhempia Joakimia ja Annaa sekä niitä pyhiä, joitten muistolle päivä on pyhitetty ja sitä pyhää, jonka laatimaliturgia toimitetaan. Sen lisäksi muistellaan vielä eläviä ja edesmenneitä kirkon jäseniä.

Venäläisissä lähteissä mainitaan kirkkoleivän kuvaavan kuinka ihmisen henki ja ruumis liittyvät toisiinsa samoin kuin leivän jauhot ja vesi liittyvät yhteen, ja kuinka ihmisen tekee eläväksi sielu samoin kuin hiiva saa leivän kohoamaan. Yhdessä kirkkoleivän ainekset muodostavat erottamattoman kokonaisuuden, vaikka se muodostuukin kahdesta yhteen leivotusta osasta. Prosforan yläosan näkyvä leima kuvaa Jumalan näkymätöntä leimaa ihmisessä, joka läpäisee koko ihmisen olemuksen ja on ihmisluonnon korkein osa. Näin ymmärrettynä kirkkoleivän kaksiosainen rakenne vastaa vielä syntiin lankeamattoman ihmisen olemusta ja Jeesuksen Kristuksen kahta luontoa.

Kuten jo edellä mainittiin, alkuaan kristityt käyttivät edelleen kreikkalaisten keskuudessa olevaa tapaa toimittaa palvelu yhdellä leivällä. 800-luvulta lähtien alettiin käyttää viittä tai jopa seitsemää leipää. Suomessa on sla-

Kirkkoleipien kaksiosaisuus muistuttaa Kristuksen olevan täydellinen Jumala ja täydellinen ihminen.

vilaisen perinteen mukaisesti yleisesti käytössä viisi leipää, mitkä viittaavat Kristuksen ruokkimisihmeeseen viidellä leivällä ja kahdella kalalla (Joh. 6:1-15). Ennen Moskovan ja koko Venäjän patriarkka Nikonin (1605-1681) alullepanemaa reformia Venäjällä käytettiin liturgian valmistavassa proskomidissa seitsemää leipää, mutta nykyisin sielläkin on käytössä viisi leipää. Seitsemän luku muistutti luomispäivistä ja keskeisistä mysteριοista.

Kirkkoleipä osana liturgiaa

Vielä jokunen vuosikymmen takaperin oli Helsingin kirkkoissa mahdollisuus pienestä maksusta ostaa kynttilänmyyntipöydältä itselle kirkkoleipä, josta pappi otti valmistuspöydällä pienet palaset muistellen niitä elossa olevia ja edesmenneitä, jotka prosforan mukana alttariin lähetettyyn lappuseen tai muistelukirjaan oli kirjattu. Liturgian jälkeen tuon oman kirkkoleivän ja muistelukirjan sai lunastaa kynttilöiden myyjältä.

Liturgian päätteeksi ne osat kirkkoleipiä, jotka proskomidissa jäävät jäljelle, pilkotaan pieniksi ja jaetaan kirkkokansalle antidorana. Kreikkalaisperäinen sana tarkoittaa "lahjan sijaan", millä viitataan siihen, että palaset on tarkoitettu ennen muita niille seurakuntalaisille, jotka eivät osallistuneet

ehtoolliseen. Antidoraa voivat toki ottaa myös ehtoolliselle osallistuneet. Leipä on tarkoitettu kirkossa syötäväksi, mutta sitä voi myös viedä kotiin niille, jotka eivät päässeet kirkkoon tai itselle niitä päiviä varten, jolloin ei ole mahdollista osallistua ehtoolliseen.

Leipiä siunataan kirkossa juhlapäivän aaton tai piispallisen ehtoopalveluksen päätteeksi toimitettavassa litaniassa. Siinä leipien lisäksi siunataan myös vehnänjyvät, viini ja öljy lausuen: "Herra Jeesus

Kristus, meidän Jumalamme, joka siunasit viisi leipää ja niillä viisituhatta miestä ravitsit – Sinä itse siunaa nämäkin leivät, vehnänjyvät, viini ja öljy. Enennä niitä tässä kaupungissa (kylässä, luostarissa) ja koko maailmassa ja pyhitä ne uskovat, jotka niitä nauttivat. Sillä Sinä, Kristus meidän Jumalamme, olet kaiken siunaaja ja pyhittäjä, ja Sinulle ja iankaikkiselle Isällesi sekä kaikkein pyhimälle, hyvälle ja eläväksitekeväälle Hengellesi me kunniaa kannamme nyt, aina ja iankaikkisesti."

Pääsiäisyön liturgiapalveluksen lopussa siunataan rukouksella ja pyhitetyn veden vihmomisella hapatettu vaalea leipä. Sen pintaan on leimalla kuvattu joko Kristuksen ylösnousemus tai risti, jonka päällä on orjantappurakuunu merkinä Kristuksen saamasta kuoleman voitosta. Tästä pyhitetystä leivästä käytetään kreikkankielistä nimitystä artos, mikä merkitsee leipää. Pyhitetyn leivän annetaan olla koko kirkkaan viikon analogilla, joka on Kristusta esittävän ikonin edessä klirosilla. Leivän kuivuminen estetään peittämällä se liinalla tai panemalla kangaspussiin, johon on kuvattu Kristuksen ylösnousemus. Kirkkaalla viikolla toimitetaan liturgioiden jälkeen kirkon ympäri ristisaatto, johon artos otetaan mukaan. Pääsiäisviikon lauantaina toimitetun liturgian jälkeen pappi lukee erityisen rukouksen ja artos paloitellaan osiin kirkkokansalle jaettavaksi. Artoksen osanen viedään kotiin ja nautitaan hengelliseksi vahvistukseksi muistaen Kristuksen ylösnousemusta ja kuoleman voittamista.

MARTINUS MARKOFF

Nadezda Ryyppö Imatralta leipoo kirkkoleipiä.

Metropoliitta Arseni

Pyhiinvaeltajan laulujen työpajan osallistujat päiväjuhlassa Tampereen laulupäivillä 2014.

Valtakunnalliset ortodoksiset kirkkolaulupäivät järjestetään Joensuussa 15.-17.5.

Kirkkolaulupäivillä on ollut vuosikymmenten ajan merkittävä rooli ortodoksisen kirkkolauluperinteen vahvistamisessa ja kehittämisessä. Monet kirkkokansalle tutuksi tulleet sävellykset on sävelletty nimenomaan kirkkolaulupäiville. Myös monet yksittäiset laulajat ovat ammentaneet kirkkolaulupäiviltä paljon uutta osaamista. Esimerkiksi tapahtuman suurkuorossa työskentely on monille laulajille ainutlaatuinen oppimiskokemus.

Aiempien vuosien tapaan päivien ohjelmaan sisältyy tapahtumaan ilmoittautuneille laulajille suunnattuja kirkkomusiikin työpajoja. Tapahtumassa voi osallistua esimerkiksi ”kanttorin pikakurssille”, seurata kuoromestarin työskentelyä tai lähteä ekskursionelle Sonkajanrantaan tunnustaja ja marttyyri Johannes Sonkajanrantalaisen jalanjäljille.

Lauantai-iltana tapahtuma nivoutuu myös

osaksi Ristisaatto 2020 -teemavuotta. Evankelis-luterilaisessa kirkossa kello 18 alkavan Suomen ortodoksisen kanttorikuoron konsertin jälkeen siirrytään ristisaatossa Joensuun torille, jossa toimitetaan ehtoopalvelus. Sen jälkeen saatto jatkuu Ortodoksisen seminaarin pihalle monikulttuuriseen illanviettoon. Illalla Kamarikuoro Krysoctomos vielä konsertoi seurakuntasalilla.

Yleisö saa nautti monista konserteista ja kirkkolaulusta jumalanpalveluksissa ja lauantain kuorokavalkadissa, jossa jokainen kuoro laulaa vuorollaan lyhyen ohjelmiston.

Lapsille järjestetään ohjelmallinen lapsiparkki lauantain työpajojen ja suurkuoroharjoituksen ajaksi.

Jumalanpalveluksiin ja konsertteihin on kaikilla vapaa pääsy, mutta käsiohjelmat ovat maksullisia.

ILMOITTAUDU MUKAAN

Kuorojen ilmoittautuminen on avoinna kirkkolaulupäivien omalla sivustolla. Ilmoittautumisaikaa on tammikuun loppuun. Hotellivaraukset kannattaa tehdä hyvissä ajoin. Lisätietoa kirkkopäivien sivuilta.

Ilmoittautumalla ja osallistumismaksun maksamalla saa tapahtumapassin, jolla voi osallistua koko kirkkolaulupäivien ohjelmaan: työpajoihin, ruokailuihin, konsertteihin ja muuhun toimintaan. Osallis-

tumismaksu on 50 euroa / hlö, lapsilta 10 euroa / hlö.

Tapahtuman järjestelyissä ovat mukana PSHV ry, Ortodoksisen Kanttorien Liitto ry, Joensuun ortodoksinen seurakunta, Ortodoksinen seminaari sekä Itä-Suomen yliopiston teologian osaston kirkkomusiikin oppiaine.

Ilmoittautuminen ja lisätietoja: <https://ort.fi/klp/>.

IKONIMAALARI- LEHTI ON UUDISTUNUT

Ikonimaalari-lehti on nyt Ikoni & kulttuuri. Lehti on muotoutunut monipuoliseksi taiteen kausijulkaisuksi, joka käsittelee kristillistä kirjallisuutta, musiikkia, näyttelyitä ja muuta kulttuuria aiempaa laajemmin. Lehti perehdyttää lukijansa kuitenkin jatkossakin ikonimaalauksen traditioihin ja tekniikoihin.

Uutena päätoimittajana on aloittanut Itä-Suomen yliopiston systemaattisen teologian professori Serafim Seppälä.

Julkaisijana jatkaa Ikonimaalarit ry, nyt yhdessä Valamo Kustannuksen kanssa, joka toimii myös kustantajana. Valamo Kustannus on osa Valamon luostaria.

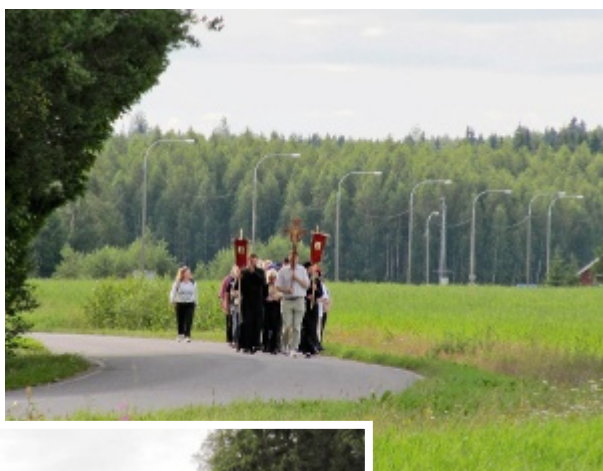
Seuraava numero ilmestyy lokakuun lopulla, ja sen teemana ovat pyhät kasvit.

Ikoni & kulttuurin kirjoittajat ovat tunnettuja alansa asiantuntijoita, tutkijoita ja taiteilijoita. Julkaisu tarjoaa monipuolista luettavaa kaikille kristillisestä kulttuurista ja taiteesta kiinnostuneille. Ikoni & kulttuuri on Suomen ainoa kirkkotaiteeseen keskittynyt julkaisu. Numerot ilmestyvät teemoittain kaksi kertaa vuodessa.

Ristisaatto

2020

Metropoliitta Arsenin ideoima Pyhän Ristin ristisaatto valetettiin ensimmäisen kerran virallisesti ristin esiintuomisen juhlanä 1.8. 2006 ja tuona päivänä tapahtuma järjestetään edelleen vuosittain.

pitämisen merkitystä elämän jatkumiselle, vaalia ja vahvistaa ristisaattoperinnettä ja innostaa kirkon jäsenistöä löytämään sen tarjoamat mahdollisuudet.

Ristisaatto on kirkon ikivanha toimintamuoto, jossa kirkon sanoma viedään kir-

Vuosi 2020 on Suomen ortodoksisissa kirkossa valtakunnallinen ristisaattojen vuosi. Hankkeen takana ovat Filantropia ry:n ja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. Ristisaattovuoden punaisena lankana on ympäristötekojen esiin nostaminen. Sen tarkoitus on korostaa luomakunnan sopusointuisen tilan yllä-

kon seinien ulkopuolelle. Samalla ristisaatto tarjoaa osallistujille tilaisuuden päivittää luontosuhdettaan ja pohtia omaa rooliaan luomakunnassa. Luonnon keskellä vaeltava ortodoksinen ristisaatto on muistutus siitä, että kristityillä on erityisen suuri vastuu luonnon suojelemisesta.

LISÄTIETOJA RISTISAATTOJEN TEEMAVUODESTA

Lisätietoja teemavuodesta osoitteesta <https://ort.fi/ristisaatto/>. Sivustolla kerrotaan ristisaattoperinteestä ja tulevista tapahtumista. Seurakunnat ja erilaiset toimintapiirit voivat ilmoittaa oman tapahtumansa mukaan sivustolta löytyvällä sähköisellä lomakkeella. Kirkon viestintä päivittää tiedot sivustolle.

Teemavuoden sivustolla löytyy myös tapahtumajärjestäjille suunnattuja käytännön vinkkejä sekä pitkin vuotta päivittyvä matkapäiväkirja, johon kootaan muistoja toteutuneista ristisaatoista.

VIERASKIRJA

Perinne ja luovuus

Otsikon sanapari "perinne ja luovuus" saattaa helposti ohjata lukijan ajatukseen toisilleen vastakohtaisia asioita tarkoittavista sisällöistä. Sana-kirjan mukaan perinne eli traditio on peritty tapa, käytäntö tai käsitys, joihin usein liitetään ajatus muuttumattomuudesta. Luovuus puolestaan ymmärretään nykyisin kyvyksi keksiä uusia ratkaisuja, oivaltaa ja yhdistää tietoa uudella tavalla.

Erilaisten perinteiden säilyttämiseen on havahduttu maailmanlaajuisesti Unescon aloitteesta syntyneessä ja Museoviraston Suomessa ylläpitämässä Elävä perintö -sivustossa, jossa esimerkiksi esitellään virpomisperinnettä ortodoksisissa ja karjalaisissa perinteissä. Elävä perinne -ajattelu on osin nähtävä positiivisen kriittiseksi vastavoimaksi globalisaatiolle eli maapalloistumiselle, jonka on pelätty peittävän alleen omat kansalliset erityispiirteemme.

Heittäydyin itse viisikymppisenä pois turvallisesta, ammattikorkeakoulun kouluttajan toimesta ja päädyin ravintoloitsijaksi Ilomantsin Parppeinväälle karjalaishenkiseen Ravintola Parppeinpiirttiin. Lähtökohtana yritystoiminnalleni oli upea, hirsinen karjalainen ravintolarakennus, historian ja majointus- ja ravitsemisalalan opintoni sekä omat kokemukseni karjalais-ortodoksisen yhteisön jäsenenä.

Yritystoiminnan haasteena oli yhdistää itäinen kulttuuriperintömme nykyaikaiseksi, taloudellisesti kannattavaksi liiketoiminnaksi, joka pysyy hengissä ilman yhteiskunnan tukea. Työhön tarvitsin määrätietoisuutta, luovaa hulluutta, pitkäjänteisyyttä, nöyryyttä, verkostoitumista erilaisten toimijoiden kanssa sekä perinteen tuntemusta.

Valtaosa yhteistyökumppaneistani oli tavalla tai toisella yhteydessä kirkkoomme. Ajan myötä syntyi joukko uusia tuotteita, joiden taustalla oli paikallinen, karjalais-ortodoksinen perinne; näyttely ja kirjanen itäisestä ruokaperinteestä, ruokanäytelmä karhupeijaisperinteestä, osa ilomantsilaisesta pääsiäispaketista, luennot ortodoksisesta paastoperinteestä, piiriovestivaali maailman suurimman piirion paistamisineen, piiriookoulu, paasto- ja pääsiäisruokakurssit sekä kesäisin ja viikonloppuisin tarjolla oleva nykykarjalainen pitoateria.

Omaa kokemustani Parppeinpiirtissä kuvaa hyvin Martti Lindqvistin kuvaus luovuudesta: "Elämä on luovuudella hedelmöitetty kaaos... Psyyken tasolla luovuus on kykyä kestää sisäistä kaaosta ja hahmottaa sitä mielekkäästi sillä tavalla, että uudenlainen toiminta tulee mahdolliseksi."

Hannu Lappalainen

Astu sisälle Kirjuun!

Kirju, Karjalaine kirjulaukku on avannut ovensa Helsingin Liisankadulla.

Kirju on Karjalan kielen yhdistyksen avaama kirjakauppa, jonka myytävät tuotteet painottuvat karjankieliseen materiaaliin.

- Liike perustettiin paikalla aiemmin olleen Lampukan ja Tuohuksen tilalle, kertoo arkkipiispa Leo, joka on myös yhdistyksen puheenjohtaja.

Karjalan kielen seuran tarkoituksena on myydä myymälässä etupäässä karjalankielistä kirjallisuutta, oppi- ja sanakirjoja, käännöskirjallisuutta, runoutta ja proosaa.

Seura palvelee laajasti ortodoksista traditiota. Se on tehnyt käännökset mm. kodinpyhityksen, litanian ja kii-tosrukouksen teksteistä. Kaikkia näitä painotuotteita on myös mahdollisuus saada myymälästä.

Karjalan kielen seura haluaa kunnioittaa ja elävöittää vuosisatoja puhuttuja karjalankieliä.

- Tällä hetkellä puhutuin kieli on rajakarjalaisen livvi, joka elää erityisesti salmilaisten keskuudessa. Vienen karjalaisilla ja esimerkiksi suojärveläisillä on taas omat kielensä, muistuttaa arkkipiispa.

Tuotteita Kirju- myymälään on toimitettu Lintulan ja Valamon luostareista sekä Kirkkomuseo Riisasta.

Karjalankielisten painotuotteiden lisäksi myymälästä saa mm. ikoneita ja tuohuksia, sekä esimerkiksi Lintulan yrttituotteita. Valikoimaa laajennetaan jatkuvasti ja nettikauppaa

MARI VAINIO

kehitetään palvelemaan koko maata.

Myös luterilaiset käyttävät tänä päivänä tuohuksia. Lintulan sisarten valmistamat kirkkokynttilät kulkevat näin Kirjusta myös heidän rukouksensa tueksi.

- Monet ovat myös ihmetelleet miksei kristillisäiheisiä joulu- tai pääsiäiskortteja saa enää kaupoista. Kirjusta niitä saa.

- Toivon, että ihmiset löytävät kaupan ja pistäytyvät sisälle tutustumaan, sanoo arkkipiispa Leo.

Kirju
Liisankatu 29
00170 Helsinki
p. 041 317 2775
<https://www.facebook.com/kirjulaukku>

Georgialainen laulu- ja soitinyhtye Riviera konsertoi Suomessa 29.1-9.2.

Lauluyhtye Riviera konsertoi Suomessa v. 2019. Nyt kuoro palaa konserttikiertueelle maahan. Perinteinen georgialainen polyfonia on yli 2000 vuotta vanha. Se on vanhempi, kuin kristinusko, josta tuli valtionuskonto Georgiassa vuonna 326. Georgialainen perinteinen kansanlaulu "Chakrulo" valittiin Voyager-avaruusluotaimen musiikkikokoelmaan muiden musikaalisten mestariteosten lisäksi vuonna 1977.

Igor Stravinski sanoi, että "Georgialainen polyfoninen laulaminen on tärkeämpää, kuin mikään muu nykyajan musikaalinen löytö". Georgialainen polyfoninen laulaminen todettiinkin UNESCO:n aineettomaksi maailman kulttuuri-perinnöksi vuonna 2001.

LAULUYHTYE RIVIERAN KONSERTTIAIKATAULU

29.1. Helsinki, Uspenskin katedraali
30.1. Porvoo, Tuomiokirkko
31.1. Tampere, Tuomiokirkko
1.2. Vaasa, Vaasan kirkko
2.2. Oulu, Tuomiokirkko
5.2. Kuopio, Männistön kirkko
6.2. Joensuu, Joensuun kirkko
7.2. Varkauden Pääkirkko
8.2. Kotka, Kotkan kirkko
9.2. Helsinki, Kallion kirkko
Kaikki konsertit alkavat klo 19. Kuoroa johtaa Vasiko Dolidze.
Liput: lippu.fi
Lisätietoa: <https://facebook.com/events/622581178278367/?ti=as>

media

YLE Radio 1

19.1. Liturgia klo 11, Profeetta Elian kirkko, Ilomantsi.

21.1. Iltahartaus klo 18.50, teologian tohtori Jelisei Heikkilä.

9.2. Liturgia klo 11, Valamon luostarin Kristuksen kirkastumisen kirkko, Heinävesi.

16.2. Liturgia klo 11. Pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran kirkko, Turku.

26.2. Vigilia klo 18. Ristin ylentämisen kirkko, Kouvola.

Su 8.3. Liturgia klo 11, Pyhän Kolminaisuuden katedraali, Oulu.

Palvelukset kuunneltavissa myös Yleisradion internetsivuilla.

Liturgia radioidaan noin joka toinen sunnuntai. Tämän vuoden alusta lähtien kirkko on lisännyt myös ort.-sivustolle striimattavien palvelusten määrää. Kirkko striimaa mm. kaikki suurten juhlien palvelukset, jos niitä ei ole voi seurata Yleisradion kanavien kautta. Kevätkaudella striimausten pääpaino on suuren paaston palveluksissa.

Ortodoksiset aamuhartaudet lähetetään kuukauden kolmantena lauantaina ja iltahartaudet kuukauden kolmantena tiistaina. Liturgia lähetetään sunnuntaisin klo 11 alkaen, Iltahartaudet tiistaisin klo 18.50 ja aamuhartaudet lauantaisin klo 6.15. ja 7.15. YLE Radio 1. Radiopalvelukset ja -hartaudet ovat kuunneltavissa Yle Areenassa.

De svenska radiogudstjänsterna och andakterna sänds i Radio Vega.

Koltankieliset radiohartaudet lähetetään Yle Saame (Yle Sápmi) -kanavalla, jota voi kuunnella netin kautta kaikkialla Suomessa.

Kirjajärkäle herättää muistoja

Evakkotaival: Karjalan siirtoväen tarina
Laila Hirvisaari, Keijo K. Kulha ym
Amanita Oy, 2019

Minulle ja muille 1950-luvun alkuvuosina syntyneille rajan taakse jäänyt Karjala on tuttu kirjoista, mutta ennen kaikkea vanhempiemme tarinoista. Isä, kerro meille Karjalasta,

pyysimme usein pikkuveljeni kanssa, kun meidät illalla peiteltiin nukkumaan.

Paljon isä kertoikin, vaikka hän oli vasta 12-vuotias, kun Liukko-sen perhe ensimmäisen kerran joutui lähtemään kodistaan Soanlahdelta maaliskuun 14. päivänä vuonna 1940. Talvisota syttyi marraskuun lopulla edellisenä vuonna, mutta Soanlahden kylistä vain yksi jouduttiin evakuoimaan ennen rauhannehtojen julkistamista vähän ennen maaliskuun puoliväliä.

Ukki oli rintamalla, joten isä ajoi pääosan mukaan otetuista tavaroista hevosella Keski-Suomeen. Onneksi matkatoveriksi löytyi jo matkan toisena päivänä eno, joka ikänsä vuoksi välttyi rintamakomennukselta.

Isän kertomukset hänen ensimmäisestä evakkomatkastaan palautuivat elävästi mieleen, kun sain käsiini karjalaisten evakkotaipaleesta kertovan kirjajärkäleen. Kaari Utrion ja Kai Linnilän vuonna 1982 perustettu Amanita Oy on jälleen kerran tehnyt kulttuuriteon

julkaistessaan 495-sivuisen Evakkotaival-kirjan. Karjalan Liitto on jo palkinnut kirjan vuoden 2019 karjalaisena kirjana.

Kirjan rungon muodostaa filosofian tohtori Keijo K. Kulhan perusteellinen selvitys siitä, miten karjalaisten siirtyminen sodan jaloista muualle Suomeen organisoitiin ja miten se käytännössä onnistui.

Kun Talvisota syttyi, olivat viranomaiset valmistautuneet kovin heikosti siihen, miten siviiliväestön tilanne hoidettaisiin. Heikko valmistautuminen ei sinänsä ollut mikään ihme, sillä samalla tavalla Suomi oli valmistautunut sotaan ylipäänsä. Eihän kaikille taisteluihin lähetetyille miehille ollut antaa kuin kivääri, kokardi ja sotilasvyö. Vaatteet piti olla omasta takaa.

Karjalaisten ahkeruudesta ja elämänuskosta, mutta myös suomalaisten organisointikyvystä tiukoissa tilanteissa kertoo kuitenkin se, että kahden sodan jälkeen peräti 11,5 prosenttia koko maan väestöstä onnistuttiin asuttamaan uusille asuinsijoille.

Suuri osa Karjalasta meni, mutta muistot ja tarinat jäivät. Niitäkin kirjassa on runsaasti.

Evakkotaival julkistettiin viime vuonna, kun Talvisodan alkamisesta ja ensimmäisestä evakkomatkastasta oli kulunut 80 vuotta. Merkkivuoden kunniaksi kirjaa on painettu 1939 numeroitua kappaletta. Olettaa voi, että kirja korkeasta hinnastaan huolimatta jouluna löytyi monesta lahjapaketista

Mauri Liukkonen

Surulla ei pidä leikkiä

Lupa surra
Miia Moisio
Otava, 2019

Miia Moisio on pappi, sielunhoidon asiantuntija ja skeematerapeutti. Kognitiiviseen psykologiaan perustuvassa terapiassa työskentelee myös syväntason uskomusjärjestelmiä, skeemoja.

Moisio muistuttaa, ettei ole vain kuolemansurua, vaan myös elämänsurua. Suru tulee aina keskelle elämää eikä se jää toimeettomana notkumaan mielen joutomaille.

Suru on menetyksiin liittyvää tunnetta ja elämä on sarja luopumisia. Kuolemansurussa luopuminen on totaalista ja surun ytimessä on ruhjova tunne keinottomuudesta. Mitään ei ole tehtävissä. Elämänsurussa luopuminen voi vielä kannatella toivoa jostain uudesta mahdollisuudesta. Moisio leväyttää suruvaipan kokonaan auki ja tarjoaa lukijalle mahdollisuuden tarttua kiinni vaipan liepehistä juuri siitä kohdasta, jossa lukijan ote pitää.

Moisio on valmis luopumaan surutyö -käsitteestä, koska se rinnastuu urakaksi, josta selviämällä on aikataulunsa ja työkalunsa. Hän käyttää ilmaisua "siltamatka", jonka ihminen joutuu elämässään usein

tekemään. Siltamatkasta on kysymys myös Juha Mannerkorven runossa, jota usein syntymäpäivätervehdyksenä käytetään. Surussakin voi olla uuden syntymää. "Tulla niin kuin olisi tullut", Mannerkorpi kirjoittaa, "keskipisteestään aukeavalle spiraalille tuttuun kohtaan, mutta kierrosta ulommaksi".

Meissä jokaisessa on tallella pieni lapsi. Se, kuinka turvallisesti hän olonsa kokee, vaikuttaa moniin asioihin, myös suremiseen. Moisio kehottaa puhuttelemaan sisäistä lastaan kauniisti, "silitä päästä, nosta syliin, silitele kipua". Tämä liittyy yhteen vaikuttavimpaan surukuvaukseen, jonka muistan vuosikymmenten takaa. Nuori nainen kertoi kaksoisveljensä itsemurhasta. "Suru on jatkuvasti mukana kulkeva kivi repussa. Kivi pitää aina välillä ottaa esiin ja sitä pitää silittää."

Suru on matka, joka alkaa, kun ihminen on antanut itselleen luvan surra ja se matka jatkuu, kun siltamatkan tekemiseen on käytettävissä sururauhaa. Rauhaa, vaikka se miten olisi käpertymisestä yksityisyyden suojaan. Yhdelläkään kanssakulkijalla ei ole lupaa vihaista, että murhetuksen ajan pitäisi vähin erin loppua tältä erää.

Ei ole summattuja suruja, jotka olisivat suurempia kuin on yhden ihmisen kokoisen maailman suru. Siksi surulla ei pidä leikkiä, ei omallaan eikä toisten.

Risto Lindstedt

Maailman kosketuksia

Sinisellä taivaalla joutsenet
Eija Ipatti

Eija Ipatti on tehnyt elämäntyönsä uskonnonopettajana alkaen Lapin perukoilta, ja työ vei hänet aina päiväntasaajalle asti. Aktiiviuran jälkeen hänen kokemuksensa ovat puhjenneet runoiksi, jotka kukkien tavoin säteilevät kauneuttaan niiden iloksi, joilla on herkkyyttä se havaita.

Sinisellä taivaalla joutsenet on Eijan kahdeksas kirja, kuudes runoteos. Joutsenet lentävät sinitaivaalla, mutta se on sama taivas, josta aurinko antaa akaasiapuun varjon langeta myös Betanian, Kenian ortodoksisen lähetykskodin suojaksi, missä Eija opetti „kahvinruskeaa kansaa” pukeutumaan Kristuksen valkeuteen.

Ensimmäisen osan otsikko ”Kissa paratiisissa” virittää lukijan lempeän huumorin aaltopituudelle. Runon paratiisi on Lintulan kirkon alttari, jonne luostarin kissa oli nukahtanut ja herättyään poistui sieltä häntä pystyssä pienessä saatossa papin vierellä!

Toisen osan joutsenaiheiset runot sävyttävät tätä keskeistä jaksoa. Kansikuvassa joutsenia on kolme uljaassa keväisessä nousulennossa,

jonka runoilija näkee upeampana kuin samoissa maisemissa tutut ”tulilintujen jylisevät lentonäytökset”. Takakannessa joutsenia on vain kaksi; tuoni on korjannut satoa ja muuttanut Kallaveden tuskien aalloiksi, joilla poikasensa menettänyt joutsenpari ui kaukaisuuteen kadoten. Joutsenen kuolema koskettaa. Runoihin on latautunut murhetta ja huolta huomisesta, vanhenemisesta, voimien vähenemisestä, sodista jotka jättävät orpoja itkemään. Kuitenkin yksikin joulu-kortti saattaisi tuoda jollekin maailman murjomalle valoa elämään.

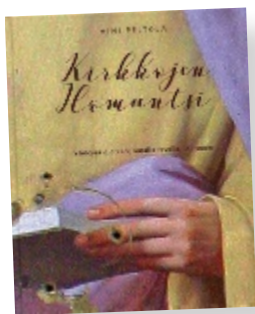
Kolmas osa ”Hiljaisuus vaikenee” lohduttaa ja antaa vastaukset eämän ja kuoleman kysymyksiin. Kristuksen valo säteilee kaikille ja täyttää kaiken. Ja viimeinen ohje: ”Anna Jumalalle rakkautesi, ja Hän lahjoittaa sen sinulle takaisin.”

Kirjassa tuntuu vahvana paitsi Lintulan myös Athoksen kosketus. Andreaxsen skiitan suomalaisen pappismukki Joosefin akvarellit tukevat runojen tekstiä saumattomasti - myös silloin, kun runoilija on antanut huumorin kukkia. Kuvat ovat puhuttelevia ja ilmaisuvoimaisia.

Edellisen kirjansa (Tukassa tuulen kiharat) tuoton Eija lahjoitti Kuopion katedraalin kaunistamiseen. ”Minä hoidan kukkia ja kukat hoitavat minua”, on hänen mottonsa. Tätä kirjaa myydään Lintulan luostarin hyväksi.

Matti Sidoroff

Ekumenian kolkka

Kirkkojen Ilomantsi – yhdessä eletään,
omalla tavalla uskotaan
Aini Peltola (toim.) ja Ilomantsin sotahistoriallinen työryhmä, 2019

Ekumenia -sanalla on Ilomantsissa joka-päiväisempi sisältö kuin muualla Suomessa. Vuosisatojen saatossa Suomen itäisimpään osaan on syntynyt ainutlaatuinen ekumeeninen kolkka, jossa molemmat

kansankirkkomme elävät sopuisasti toinen toistaan kunnioittaen niin juhlassa kuin arjessa.

Ilomantsilainen, arkipäivän ekumenia on antanut oivallisen perustan teoksen rakentamiseksi. Kirjan nimessä esiintyvä lausahdus ”yhdessä eletään, omalla tavalla uskotaan” sisältää mielestäni erittäin onnistuneesti ilomantsilaisen ekumenian perusajatuksen päihinänkuoressa. Pienen yllätyksen koin kuitenkin avattuani kirjan ja huomattuani, että kirjan kustantajaksi ja osin tekijänoikeuden haltijaksi on merkitty kirjan toimittajan Aini Peltolan lisäksi Ilomantsin sotahistoriallinen työryhmä ry. Teokseen syvemmin tutustuttuani ymmärsin, kuinka paljon erilaiset sodat ja levottomuudet ovat vaikuttaneet paikkakunnan uskonnollisiin oloihin aivan viime vuosikymmeniin saakka. Tämä seikka selittää omalta osaltaan sotahistoriallisen työryhmän kiinnostusta asiaan.

Teoksen nimi herättää lukijassa aina mielikuvia sen sisällöstä. Kirkkojen Ilomantsi otsikon perusteella odotin kuvauksia ja kuvia

ilomantsilaisista pyhäköistä, mihin odotuksiin kirja vastaa erinomaisesti. Suhteellisen laaja ja syvälinen kuvaus alueen menneisyydestä puolustaa paikkaansa varsinkin silloin, kun lukijana on henkilö, joka ei ole aiemmin perehtynyt Ilomantsin seudun menneisyyteen osana Suomen historiaa. Yleinen historiallinen katsaus auttaa lukijaa myös hahmottamaan kokonaiskuvaa alueen uskonnollisista oloista.

Kirkkojen Ilomantsi teos toimii erinomaisesti myös hakuteoksena sen sisältämän runsaan ja tarkan ns. pikkutiedon ansiosta. Tekijät ovat nähneet paljon vaivaa edellä mainitun tiedon hankkimiseksi. Joissain kohdin runsaiden yksityiskohtaisten asioiden esittäminen kuitenkin haittaa mielestäni tekstin luettavuutta ja hankaloittaa kokonaiskuvan muodostamista käsiteltävästä asiasta. Joissain kohdin mieleen tuli myös käsitellyn asian mielekkäys kirjan teeman kannalta. Tästä esimerkkinä erilaisten kalentereiden esittely tai lainajyvästöjen yksityiskohtainen esittely kuvien avulla. Hyvänä ja ansiokkaana asiana pidän kirkollisten, erityisesti ortodoksisten termien selvittämisen. Tämä asia lisää erinomaisesti kirjan tekstin ymmärrettävyyttä. Mielpidekysymys on sen sijaan kirjassa esiintyvä vapaussota-sana vuonna 1918 käydystä kansalaissodasta.

Kirjan viimeisessä kappaleessa esitellään ilomantsilaista ekumeenista toimintaa. Syvyyttä esitykseen olisi saanut haastattelemalla nykyisiä, molempien kansankirkkojen ja vapaiden suuntien ekumeenisia toimijoita. Sillä Ilomantsissa ekumenia on monessa mukana!

Hannu Lappalainen

О церковных традициях

Очень часто при первом взгляде на Православие люди акцентируют свое внимание на его внутренней ортодоксальности, то есть на неизменности его догматического вероучения и на стремлении верующих сохранять свои многовековые религиозные традиции. При этом зачастую сами христиане гордятся своей консервативностью, говоря о верности апостольским и святоотеческим традициям, тогда как неверующие, в свою очередь, упрекают Церковь за Ее отсталость и архаичность, обвиняя христиан в откровенном мракобесии. Все это заставляет нас задуматься о природе и истинном смысле церковных традиций, о том, насколько мы сами правильно их понимаем и исполняем, и не превращается ли все это для нас в простое обрядоверие.

Господь создал Церковь Христову, основанием для Которой стала Его Крестная Жертва. Заключив с нами Новый Завет, Он даровал нам возможность получить в качестве драгоценного наследства вечную жизнь, причем, как мы знаем из церковного вероучения, она начинается для нас вовсе не за пределами нашего земного существования. Телесная смерть для верующего человека лишь видимая грань его перехода в вечность с Богом, конечно, при условии того, что в своей земной жизни он уже начал строить свое личное общение с Небесным Отцом.

В Боге не существует понятия времени, ибо Он пребывает в Вечности и Его Бытие не ограничивается никакими рамками физического мира. Поэтому в мистическом понимании Церкви, как Тела Христова, мы также можем говорить, что Она по Своей природе находится вне времени. Да, являясь сообществом верующих людей, Она вместе с ними проходит определенные исторические эпохи, но будучи Сокровищницей вечно живых Евангельских Истин, Она пребывает неизменной во времени, что свидетельствует о Ее вечной современности и вечной молодости. Осознание этого духовного факта может нас уберечь от впадения в две противоположные крайности по отношению к церковным традициям.

В первую очередь, оно оградит нас от попыток церковной модернизации в угоду времени, что по мнению многих, способно сделать голос Церкви и Ее внутреннюю мистическую жизнь более понятной для современного человека. Это стремление к обновлению ложно по своей сути, поскольку

ку Церковь Сама по Себе живой организм, наполненный Благодатью Святого Духа, и всегда готова дать любые ответы на вопросы современного мира. Только язык, на котором говорит Церковь с человеком – это язык личного Богообщения. Поэтому, чтобы человек смог познать церковную Истину не просто как некую богословскую и историческую традицию, а именно ощутить на себе Ее живительную благодатную поддержку, ему необходимо начать процесс своего духовного восхождения по пути обожения, личного духовного роста в желании обрести собственный мистический опыт ощущения близости Бога. В этом случае, церковные традиции становятся для него не тягостными оковами и чередой многочисленных ограничений, а теми духовными ориентирами, которые помогают ему, опираясь на многовековой церковный опыт, совершать путь своего духовного восхождения.

Этот живой опыт помогает верующему защититься от опасных дьявольских искушений и сохранить свою душу от совершения греховных проступков. Таким образом, церковная традиция перестает быть для человека мертвой буквой закона, становясь для него основанием в фундаменте домостроительства собственного спасения, сосудом, который он призван наполнить личным мистическим опытом Богообщения.

Другой крайностью по отношению к церковным традициям может стать использование их в качестве духовного оружия в религиозной борьбе. В этом случае традиции для верующего становятся той оборонительной стеной, с помощью которой он защищает себя от внешнего мира, «лежащего во зле» (1Ин. 5, 19). Начинается слепое следование традициям, бездумное сохранение всех церковных обычаев лишь по причине их многовековой истории. Человек ощущает Церковь, как некий исторический институт, голос которого авторитетен именно по причине его древности. Во многом такое мышление культивируется и в самом церковном сообществе,

поскольку безусловный авторитет многовековой истории уже не требует необходимости объяснять природу и цели тех или иных церковных практик.

Часто в среде верующих по этому поводу приходится слышать, что «так надо делать, потому что так делали всегда». И действительно, многие люди искренне считают невозможным для себя задумываться над смыслом тех или иных традиций, заниматься поиском их исторического контекста. По их мнению, верующие должны застыть в благоговении перед многовековым авторитетом древних традиций и во всем беспрекословно их исполнять. На самом деле подобное «благоговение» превращает Церковь в «лавку древностей», в которой царствует слепое обрядоверие. В этом случае христиане уподобляются ветхозаветным фарисеям, уделявшим особое внимание многочисленным внешним обрядам, но так и не увидевшим в личности Христа Спасителя долгожданного Мессию.

«Буква убивает, а дух животворит» (2Кор. 3, 6), – напоминает нам Господь. Он Сам пришел в мир не нарушить ветхозаветный закон, но исполнить его, то есть не сохранить его в неизменности, как многовековую традицию, а воплотить его в жизнь. Господь обращается к нам с призывом ко взаимной любви: «По тому узнают все, что вы Мои ученики, если будете иметь любовь между собою» (Ин. 13, 35). Поэтому главная традиция Церкви – это вечно живой процесс личного общения с Богом, благодаря которому человек призван реализовать свой Божественный образ и делами любви к ближнему уподобиться своему Небесному Отцу.

протоиерей Константин Стрекачев

TUE ORTODOKSINUORTEN KULTTUURITYÖTÄ

Ortodoksisen kulttuurin säätiö ottaa vastaa lahjoituksia, avustuksia ja testamentteja.

Varat käytetään erityisesti ortodoksinuorten kulttuurityön hyväksi. Säätiö omistaa Joensuussa toimivan Ortodoksisen kulttuurikeskuksen.

Lisätietoja: Keijo Mutanen, Ortodoksisen kulttuurin säätiö
puh. 040 555 2943 tai mutanen.keijo@gmail.com

ORTODOKSINEN
KULTTUURIKESKUS

Kauppakatu 44, 80100 Joensuu
www.ortodoksinenkulttuurikeskus.fi

Valamoon uutta oppimaan!

VALAMON OPISTON ALKUVUODEN 2020 KURSSIVINKKEJÄ

- Ikonimaalauksen jatkokurssi: Pyhittäjät Sergei, Herman ja Johannes Valamolaiset ja Arseni Konevitsalainen 20.-29.1.
- Ortodoksisten sukujen tutkimuskurssi 23.-26.1.
- Luostariopasseminaari I, oppaiksi aikoville 24.-26.1.
- Ikonimaalauksen peruskurssi 24.-30.1.
- Sukupuusta tarinoiksi 31.1.-2.2.
- Kuoleman kohtaaminen 31.1.-2.2.
- Ikonimunamaalaus 6.-10.2.
- "Koko maailman opettajat, Kirkon suuret opettajat Basileios Suuri, Gregorios Teologi ja Johannes Krysostomos" 12.-14.2.
- Aikamme ohjaajavanhukset Paisios, Porfyrios ja Joosef 6.-8.3.
- Hengellisyys Juhani Peltosen tuotannossa 6.-8.3.
- Kirkkomusiikin helmiä 13.-15.3.
- Minustako ortodoksi? 13.-15.3.
- Kolme luostariperinnettä 20.-22.3.
- Pääsiäismunien maalauskurssit 30.3.-2.4. ja 3.-6.4.

LISÄÄ KURSSEJA: www.valamo.fi/valamon-opisto

Ilmoittautumiset ja lisätietoja:
kurssit@valamo.fi, puh. 017 570 1810 (ma-pe klo 9-15)

AAMUN KOITTO

Kyllä, haluan tilata Aamun Koitto -lehden
(viisi numeroa vuodessa)

Tilaushinnat 1.1.2014 alkaen	Alv. 0 %	Alv. 10 %
☐ Kestotilaus 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Määräaikainen 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Opiskelijatilaus 5 nroa, kotimaa	30 €	33 €
☐ Tutustumistarjous 3 nroa, kotimaa	21 €	24 €
☐ EU-maat, 5 nroa	50 €	55 €
☐ Muut maat, 5 nroa	55 €	61 €
☐ Olen ort. srk jäsen		

Lehden saajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Maksajan (ellei saaja) nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Tunnus 5005390
70103 Vastaus-
lähetyks

AAMUN
KOITTO

Vastanottaja
maksaa post-
maksun (vain
tilaukset)

Aamun Koiton seuraava
numero ilmestyy 9.3.

Sen teema on
"Avioliitto".

Kaunis kiitos kp Arkkipiispa Leolle, kp Metropoliilta Arsenille, PSHV:lle ja Ilomantsin ortodoksiselle seurakunnalle seurakunnan vapaaehtoistyötä tekevien vuosittaisessa kiitostilaisuudessa saamistamme huomionosoituksista.

Aila Eskelinen, Katri Jeskanen, Veli Jeskanen, Lea Karhapää, Hannu Lappalainen, Yngve Løstet, Teuvo Martiskainen, Kauko Puruskainen, Jorma Savinainen, Pirjo Turunen

Sydämellinen kiitoksemme

metropoliilta Arsenille ja PSHV:n toiminnanjohtajalle Soili Penttoselle saamastamme huomionosoituksesta 15.6. Lapinlahden tiistaseuran 70-vuotis- ja Lapinlahden kirkon 60-vuotisjuhlassa.

Helena Punkki, Aino Taskinen ja Eero Mantsinen

Sydämelliset kiitoksemme

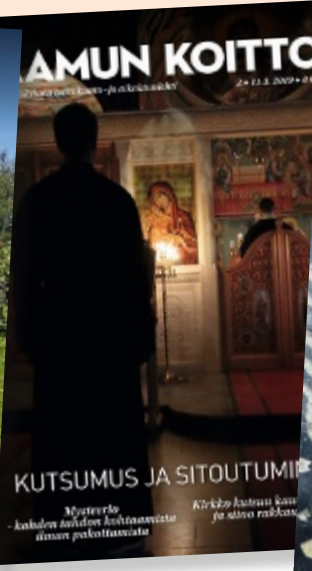
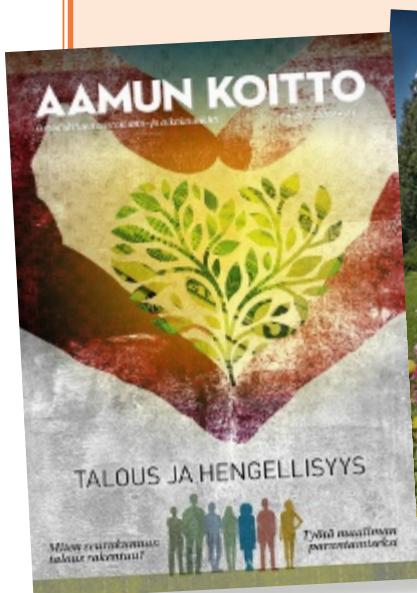
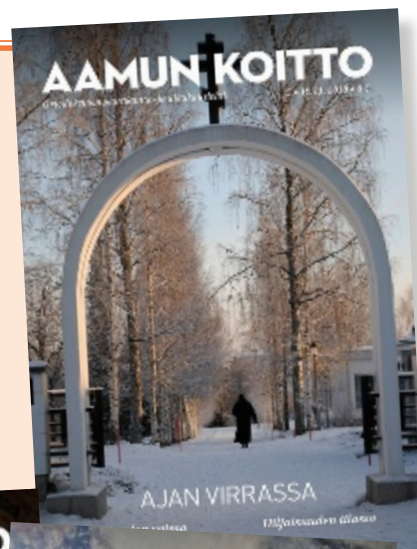
korkeasti pyhitetylle Helsingin ja koko Suomen arkkipiispalle Leolle ja korkeasti pyhitetylle Kuopion ja Karjalan metropoliitalle Arsenille sekä Nurmeksen ortodoksiselle seurakunnalle saamistamme huomionosoituksista Nurmeksen pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkon 60-vuotisjuhlassa 6.10.2019.

Jyrki Moilanen, Marjatta Kuittinen, Maritta Levy, Anitta ja Markku Julkunen, Helena Mehtonen

Tilaa läheiselle lahjaksi Aamun Koitto!

Lisätietoja: www.aamunkoitto.fi

Pyhien isien opetuksia Luojasta

Kuinka mieli voisikaan olla ihmettelemättä tutkiskellessaan Jumalan hyvyden ääretöntä ja ihmeellisistä ihmeellisintä ulappaa? Tai kuinka se ei joutuisi ymmälle pohtiessaan, mistä ja miten Jumala on luonut järjellisen ja henkisen luonnon sekä ne neljä alkuainetta, joista olennainen rakentuu, kun kerran ennen niiden luomista ei ollut olemassa mitään ainetta? Mikä on ollut se ihmeellinen voima, joka ryhtyessään toimimaan on kaiken tämän saanut olemattomuudesta olemiseen? Kreikkalaiset (pakanafilosofit) ja heidän kannattajansa eivät kuitenkaan hyväksy sitä, että Jumala on luonut kaiken tyhjistä, sillä he eivät tunne Hänen kaikkivoimallista hyvyytään eivätkä liioin Hänen kaiken ymmärryksen ylittävää toimivaa viisauttaan ja tietoaan.

Jumala on Luoja iankaikkisuudesta lähtien. Hän luo äärettömässä hyvydessään samaa olemusta olevalla Sanallaan ja Hengellään silloin, kun itse tahtoo. Älä kysy: ”Miksi Hän on luonut vasta nyt, vaikka on ollut aina hyvä?” Siihen vastaan sinulle: Hänen äärettömän olemuksensa tutkimaton viisaus ylittää inhimillisen tiedon rajat.

Silloin kun Luoja itse on tahtonut, Hän on antanut ilmiänsä ja olemuksen sille tiedolle olevaisista, joka on ollut Hänessä olemassa jo iankaikkisuudesta lähtien. Sillä on sopimatonta epäillä, ettei kaikkivaltias Jumala voisi antaa olemusta mille tahansa ja milloin tahansa.

Pyhä Maksimos Tunnustaja

Kaikilla on kuitenkin yksi yhteinen alku: Isä, joka on Pojan synnyttävä ja Pyhän Hengen lähde, yhdessä Heidän kanssaan iankaikkinen, ääretön, rajaton, yksiolennollinen ja jakamaton. Hän on luotujen Luoja, kaitsija ja tuomari Pojan kautta Pyhässä Hengessä. Niin kuin on kirjoitettu:

”Hänessä, hänen kauttaan ja häneen on kaikki. Hänen on kunnia ikuisesti, Aamen.” (Room. 11:36)

Pyhittäjä Thalassios Afrikkalainen

Kun kilvoittelija on päässyt lähelle himottomuutta, hänen sisäinen kykynsä alkaa välittää oikeaa tietoa Jumalasta ja kaiken luodun olemuksesta. Ja kun hän puhtautensa määrän

mukaan kohoaa luotujen kauneuden tutkiskelusta Luojan puoleen, hän pääsee osalliseksi Hengen valovirroista. Himottomuutta lähestyvä asennoituu myönteisesti kaikkiin ja ajattelee aina hyvää kaikista. Hän näkee kaikki ihmiset pyhinä ja puhtaina ja arvostelee oikein sekä jumalallisia että inhimillisiä asioita. Hän ei rakasta mitään, mitä ihmiset tavallisesti tässä aineen maailmassa tavoittelevat. Hän on heittänyt pois mielestään koko maailman vallassaan pitävän aistillisuuden ja rientää kohti Jumalaa ja taivasta. Koska hän on puhdas kaikesta maallisesta loasta ja vapaa orjuudesta, hän on kokonaan antautunut hengessään tarkastelemaan Jumalan henkisiä hyvyksiä. Hän näkee jumalallisen kauneuden ja astuu – itsekin jumalallisena – Jumalan autuaan kirkkauden pyhiin paikkoihin täynnä sanomatonta hiljaisuutta ja iloa. Hänen kaikki aistinsa ovat muuttuneet ja hän elää aineettomasti ihmisten keskellä, aivan kuin olisi enkeli aineellisessa ruumiissa.

*Pyhittäjä Niketas Stithatolainen
Käännös Nunna Kristoduli*